БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ШАҲАР КОМИТЕТЛАРИ, МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ҲАМДА ШАҲАР СОВЕТЛАРИНИНГ ОРГАНИ

№ 254 (3226). | Сешанба, 28 декабрь 1965 йил. | Баҳоси 2 тийин.

КПСС XXIII СЪЕЗДИ ШАРАФИГА

САНОАТЧИЛАР ЗАФАРИ

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР САНОАТИ ДАВЛАТ ПЛАНИНИ БАЖАРДИ

Етти йиллик топшириғини муддатидан олдин адо этиш ва КПСС XXIII съездини муносиб кутиб олиш учун бошланган социалистик мусобақага қўшилган Тошкент область ва Тошкент шаҳар саноати корхоналарининг ишчилари ва инженер-техник ходимлари 1965 йил 25 декабрда маҳсулот ишлаб чиқариш йиллик планини муддатидан олдин бажардилар. Йил охиригача планга қўшимча равишда яна ўнлаб миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади.

Йиллик планни муваффақиятли тугаллаган қора металлургия, кўмир, пахта тозалаш, нон маҳсулотлари ва енгил саноат корхоналари коллективлари 1966 йил ҳисобига меҳнат қилмоқдалар.

Область ва пойтахт саноатчилари ҳозирги кунда қўшимча равишда пўлат ва прокат, кўмир, карбамид, шифер, пахта, пойафзал, кийимбошлар, нон, гўшт маҳсулотлари ва бошқа хил буюмларнинг муҳим турларини ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар.

Ўтган ойлар давомида электрохимия комбинати, гидролиз заводи, «Сантехлит» заводи, кўмир разрези, Чирчиқ пойафзал фабрикаси, Чирчиқ ва Олмалиқ гўшт комбинатлари, Тошкент, Пискент, Бекобод ва Алимкент пахта тозалаш заводлари, Янгийўл, Бекобод ва Олмалиқ нон заводлари, мелькомбинат, «Ташвино», 2-тикув фабрикаси ва бошқа корхоналар коллективлари яхши натижаларга эришдилар. Маҳсулот ишлаб чиқариш ўтган йилга нисбатан бу йил 10 процент кўпайди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.
ТОШКЕНТ ШАҲАР СТАТИСТИКА БОШҚАРМАСИ.

ПЛАНДАН ТАШҚАРИ ЭЛЕКТР ЭНЕРГИЯ

Ўзбекистон ССР энергетика ва электрлаштириш министрлиги электростанциялари 24 декабрдан 1966 йил ҳисобига электр энергияси ишлаб чиқара бошлади. Бу муваффақиятга бу йил рўй берган сув танқислигининг ғоят оғир шароитида эришилди.

Ўтган йилдагига нисбатан 26 процент кўп электр энергияси ҳосил қилинди. Бундай ўсишга асосан иссиқлик электр станцияларини ривожлантириш ҳисобига эришилди. Иссиқлик электростанциялари ҳосил қилган электр энергияси 1964 йилдагига нисбатан қарийб уч миллиард киловатт соат кўпайди.

Бу йил қишлоқ хўжалигига электр энергияси бериш 38 процент кўпайди.

Министрлик электростанцияларининг коллективлари пландан ташқари халқ хўжалиги учун жами 285 миллион киловатт-соат электр энергия ишлаб чиқаришга қарор бердилар.

(ЎзТАГ).

ЯНГИ ВАЗИФАЛАР

КПСС Марказий Комитетининг сентябрь Пленуми қарорларида енгил саноат, кенг истеъмол товарлари ишлаб чиқаришни юксалтириш юзасидан катта тадбирлар белгиланди. Уларни муваффақиятли амалга ошириш, халқ истеъмоли буюмлари сифатини яхшилаш, корхона коллективлари қатори лойиҳалаш ва конструкторлик, илмий текшириш ташкилотлари фаолиятига ҳам боғлиқдир. Шу муносабат билан мухбиримиз енгил саноат марказий конструкторлик-технологик бюроси бошлиғи ўртоқ Н. Заксга мурожаат қилиб, бюро коллективи енгил саноатчиларга қандай амалий ёрдам бераётганлиги ҳақида сўзлаб беришни илтимос қилди. Қуйида суҳбат тексти берилади:

— Коллективимиз ҳали ёш. Бюро ташкил этилганига фақатгина уч йил бўлди. Шу даврда механизация воситаларини ишлаб чиқиш ва тайёрлаш, илғор технологияни жорий қилиш, корхоналар иши техника-иқтисодий кўрсаткичларини яхшилашга ёрдам берувчи қатор тадбирлар амалга оширилди. Бир неча мисол келтиришимиз ҳам мумкин. Бу мисоллар амалга оширган тадбирларимизнинг корхоналар ишига қандай ёрдам бераётганлигини кўрсатади.

Фарғона чарм пойафзал фирмасида бир группа инженерларимиз чарм ишлаб чиқарилишининг технологиясини ўзгартирдилар. Натижада бундай маҳсулот тайёрлаш уч баравардан зиёдроқ ортди. Амалга оширилган яна бир тадбир корхонага 60 минг сўмлик фойда келтирди. Мактаб ўқувчилари ва эркаклар шими ҳамда кўйлаклари учун сарфланадиган газламанинг ягона техника нормаси ишлаб чиқилди ва жорий қилинди. Ана шу биргина тадбир туфайли жун газламалардан тикилган шимлар бўйича иқтисодий фойда 54 минг сўмни, кўйлаклар бўйича 30,5 минг сўмни ташкил этди. Барча корхоналарда ишлаб чиқариш жараёнларининг механизация даражасини аниқлаш юзасидан тадқиқот ишлари амалга оширилди. Комплекс механизациялаш ва автоматизациялаш мумкин бўлган жараёнлар плани ишлаб чиқилди. Агар ана шу тадбирлар тўла амалга оширилса 2 миллион 650 минг сўмликдан кўпроқ шартли иқтисодий фойда олиш мумкин.

Коллективимиз ишлаб чиққан айрим янгиликларни саноатнинг бир қанча тармоқларида жорий қилса бўлади. Тошкент кўн комбинатида резина қориштиргич агрегати билан ўқлар ўртасида транспортер ўрнатилган эди. «Ташкенткабель» заводи раҳбарлари бу транспортерни ўз корхоналарида жорий қилишмоқчи. Заводга барча ҳужжатлар берилди. Пахтачилик саноати марказий илмий-текшириш институти буюртмаси асосида пахта толасини тойлаш учун ишлатиладиган каноп газламасини тахловчи ва бичувчи механик агрегатни лойиҳалаш тугалланди. Биз бажарган айрим ишлар Иттифоқимизнинг бошқа шаҳарларидаги корхоналарни ҳам қизиқтиряпти. Масалан, Москва ва Саратовдаги қатор корхоналар заготовка қиррасига махсус лак суртувчи мосламанинг техника ҳужжатларини сўрашаяпти.

Коллективимиз, айниқса, Тошкентдаги 1- пойафзал фабрикаси мутахассислари билан яқин ҳамкорликда ишламоқда. Бу илғор фабрика эришаётган ютуқлар ҳаммага маълум. Бунга биз ҳам маълум даражада ҳисса қўшяпмиз. Фақатгина сўнгги йили фабрика билан ҳамкорликда КЗС маркали бешта конвейернинг лойиҳаси тузилди ва тайёрланди. Бу конвейерлар пойафзалчилар меҳнати натижасини анча баракали қилди. Бюро ва фабрика мутахассислари мамлакатимизда биринчилар қатори комбинациялашган кўп профилли прессформалар конструкциясини яратди ва тайёрлади. Улар ёрдамида фақатгина 0681 фасонли 60 минг жуфт пойафзал ишлаб чиқарилди. Шу туфайли фабрика 49 минг сўмлик иқтисодий фойда олди.

Пойафзал саноатида мавжуд ишлаб чиқариш қувватларидан унумли фойдаланиш муҳим вазифа ҳисобланади. Айниқса, бизнинг республикамизда пойафзал саноати корхоналари қувватини муттасил ошириб боришни турмушнинг ўзи тақозо қиляпти. Чунки, бизда аҳолининг оёқ кийимларига бўлган эҳтиёжи тўла қондирилмаяпти. Ўрта ҳисобда жон бошига республикада 1,38 жуфт пойафзал тайёрланяпти. Иттифоқда бу кўрсаткич 2,1 жуфтни ташкил этади. Истеъмолнинг рационал нормаси эса 3,4 жуфтдир. 1970 йилга келиб республикамизда жон бошига ўрта ҳисобда 2,1 жуфтдан пойафзал ишлаб чиқарилиши планлаштирилган. Ваҳоланки, беш йил давомида эҳтиёж ҳам анча ортади. Демак, пойафзалнинг камчиллиги яна давом этаверади. Айниқса болалар пойафзали зарур миқдорда тайёрланмаяпти. Миллий ва моделли пойафзаллар ҳақида ҳам шуни айтиш мумкин. Ҳатто қишки иссиқ пойафзал, ёзги усти сунъий чармли очиқ оёқ кийими ҳам етарли тайёрланмаяпти. Пойафзалнинг бу турларини зарур миқдорда тайёрлаш учун хом ашё ресурслари тўлиб-тошиб ётибди. Ана шуларни ҳисобга олиб бюромиз ва корхоналар мутахассислар ишлаб чиқариш қувватларини ошириш билан боғлиқ бўлган техника масалаларини ҳал қилишга эътиборни кучайтиришлари, ишлаб чиқаришнинг барча участкаларининг тўла қувват билан ишлашини таъминлашга эришишлари лозим. Ярим автоматик линияларни кўплаб ўрнатиш керак.

Маҳсулот сифатини яхшилаш энг муҳим ва биринчи даражали масаладир. Бунинг учун ташкилий-техникавий тадбирлар комплексини амалга ошириш, ҳар бир технологик поток, цех ва корхона ишлаб чиқаришининг ўзига хос хусусиятларини ҳисобга олиш зарур. Бизнинг фикримизча, айни вақтда, Москва ва ленинградликлар тажрибаси асосида ҳар бир буюмнинг сифатига балли система бўйича баҳо беришни жорий қилиш лозим.

Енгил саноат ходимлари олдида жуда катта вазифалар турибди. Уларни муваффақиятли ҳал қилиш учун илмий-тадқиқот, лойиҳалаш-конструкторлик ва корхоналар коллективлари ўртасида алоқани муттасил яхшилаб бориш лозим. Биз бундан буён енгил саноат ходимларига иложи борича кўпроқ амалий ёрдам беришга ҳаракат қиламиз. Барча имкониятларимизни ишга соламиз. Кадрларимиз ижодий фикри ва кучғайратини энг муҳим масалаларни тезроқ ҳал қилишга қаратамиз.

АНВАР Каримхўжаев бошлиқ комсомол ёшлар бригадаси аъзолари шу кунларда партиямиз XXIII съезди шарафига меҳнат вахтасида туриб ажойиб муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Қалби олов ёшлар «Ташхимсельмаш» заводида ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган кўпгина тадбирларни амалга ошириб, маҳсулот таннархини арзонлаштириш ва меҳнат унумдорлигини оширишга эришишмоқда. Юқоридаги суратда бригадир Анвар Каримхўжаев (ўнгдан иккинчи) бригада аъзолари Галина Карягина (чапдан), Александр Соседов ва Эркин Каримов ўртоқлар билан навбатдаги режаларни белгилаб олмоқда.

* * *

ТОЖИБОЙНИНГ қўли гул, — дейди Тошкентдаги 10-авторемонт заводи механика цехи бошлиғи ўртоқ Сироткин, — у чиқинди металлардан деталлар ясаш йўлини топган. Ўнгдаги суратда: станокчи ўртоқ Т. Мустақимов иш устида.

И. Глауберзон, В. Сироткин ва М. Комлев фотолари.

ҚУВОНЧЛИ ЯКУНЛАР

ЎНОЛТИ МИНГИНЧИ ТРАКТОР

Яқинда корхонамиз бош конвейеридан ўнолти мингинчи трактор тушди. Шу билан етти йиллик сўнгги йилини муддатидан олдин шараф билан адо этдик. Ҳамкасблар ғайрати, янги техника қудрати билан шу муваффақиятларга эришдик. Йил давомида биргина механика цехига ўн бешта янги ускуна ўрнатилиб ишга туширилди. Шулардан тўрттаси ярим автомат станоги бўлиб, улар кожух ишлаб чиқаришни икки ярим бараварга оширди.

12-цех ҳам қайта реконструкция қилинди. Саноат эстетикаси тўла-тўкис жорий этилди. Асбобсозлик цехи коллективи бу борада ҳаммага намуна кўрсатди. Шу кунларда корхонамизда партия XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа тобора қизиб бормоқда. Ҳ. Тўлаев бошлиқ участка коллективи мусобақада пешқадам. Н. Қаюмов, М. Ҳабибуллин каби илғор ишчилар смена топшириқларини ортиғи билан адо этишяпти. Уларнинг ҳиммати баланд. Йил охиригача планга қўшимча равишда яна 670 та трактор ишлаб чиқаришга сўз беришган. Оширилган мажбуриятни ҳам муваффақиятли бажариш учун барча имкониятлар тўла ишга солинаётир.

С. ТУЛАЕВ,
Ҳ. ОЛИМЖОНОВ,
Ўзбекистон трактор-йиғув заводи ишчилари.

1966 ЙИЛ ҲИСОБИГА

Урта Осиё магистрали Тошкент темир йўл бўлинмаси коллективи манзилга етди. Темирйўлчилар юк ортиш йиллик планини бажо келтирганликлари ҳақида ғалаба рапорти беришди. Йил охиригача яна ярим миллион тоннага яқин халқ хўжалик юкларини манзилга етказиб бериш учун кураш кетаяпти.

Пассажирлар ташиш бўйича ҳам янги мажбурият олинди. Йил охиригача 1966 йил ҳисобидан 200 минг пассажир турли шаҳарларга элтиб қўйилади.

А. КОМИССАРОВ,
кекса темирйўлчи.

ЗАФАР

Тошкент уйсозлик комбинати пардозлаш бошқармаси бинокорлари йиллик планни саккиз кун олдин бажардилар. Улар йил давомида 125 та йирик панелли уйни қўлдан чиқаришди. Йил охиригача 48 квартирали яна икки турар-жой биноси фойдаланишга шай бўлади.

Шу кунларда Н. Овчинников, В. Петров ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари аъзолари партиямиз XXIII съезди шарафига социалистик мусобақани тағин ҳам қизитиб катта муваффақиятларни қўлга киритмоқдалар. Бошқармада булар каби илғорлар оз эмас. Улар ғайрати билан ҳозир 6000 квадрат метр тураржой майдони пардоздан чиқаяпти.

А. МУРИЕВ.

ЯНГИ КОНСТРУКЦИЯЛАР

Тошкентдаги 1-темир-бетон буюмлари заводида тайёрланаётган маҳсулотларнинг сифатидан бинокорлар мамнун. Конструкциялар хили ҳам ортиб бормоқда. Катта ҳажмдаги фермалар, балкалар ишлаб чиқариш технологияси йўлга қўйилган. Яқинда завод меҳнатсеварлари етти йиллик топшириғини бажаришди. Кўзда тутилганидан кўпроқ сифатли конструкциялар ишлаб чиқарилди.

Завод коллективи йил охиригача яна етти минг кубометр 6х18х24 метрли балкалар ишлаб чиқариш учун курашмоқда. Ўртоқ Самсонов бошлиқ бетончилар ҳамда ўртоқ Петроченков бошлиқ арматурачилар бу курашнинг олдинги сафларида боришяпти.

Ҳ. ҲАЙДАРОВ.

«ВАТАН» МАРРАГА ЕТДИ

КПСС XXIII съезди шарафига бошланган социалистик мусобақа «Ватан» мебель фирмаси коллективига зафар келтирди. Коллектив 23 декабрда йиллик план муддатидан олдин адо этилганлиги ҳақида ғалаба рапорти берди.

Дурадгорлар шу кунларда тағин ҳам ғайрат билан меҳнат қилмоқдалар. Йил охиригача улар 100 минг сўмлик аъло сифатли мебеллар ишлаб чиқариш учун курашмоқдалар. Бу коллективнинг янги йил совғаси бўлади.

К. РОГАЧЕВ.

ЎЗБЕКИСТОН КИНЕМАТОГРАФЧИЛАРИНИНГ БАЙРАМИ

Тошкент Санъат саройининг саҳнасида ленталар билан чулғаб олинган «40» рақами чироқ шўъласида ялт-ялт этади. Ўзбек кино санъати ана шу ёшга тўлди. 27 декабрда бу шонли воқеани нишонламоқ учун Сарой залига кино ходимлари ва улар билан бирга ишчилар, деҳқонлар, ёзувчилар, композиторлар, рассомлар, студентлар тўпланишди.

Тантанали кечада Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Президиумининг аъзолари Р. Қурбонов, В. Г. Ломоносов, Ё. С. Насриддинова, Р. Н. Нишонов, Ш. Р. Рашидов қатнашдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг республика кинематографчиларига табрикномасини ўқиб эшиттирди.

«Ўзбекфильм» студиясининг директори И. А. Раҳимов республика кино ходимлари босиб ўтган шонли йўл тўғрисида доклад қилди.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг секретари Р. Сахибоев республика кино санъати ходимларидан бир группасини Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотлаш ҳамда кино санъатининг энг яхши усталарига Ўзбекистон ССР халқ артисти, Ўзбекистон ССР халқ рассоми, республикада хизмат кўрсатган санъат арбоби ва хизмат кўрсатган артист деган фахрий унвонлар бериш тўғрисидаги Фармонларни ўқиб эшиттиради.

Ўзбекистон кинематографчиларини уларнинг Москвадан ва бир қанча иттифоқдош республикалардан келган ҳамкасблари қизғин қутладилар. «Ўзбекфильм» студияси билан илмий-оммабоп ва хроника-ҳужжатли фильмлар студияси номига келган жуда кўп табрик телеграммалари ўқиб берилди.

Тантанали кеча қатнашчиларига студиянинг «Ўн уч қалдирғоч» ва «Наташахоним» деган янги асарлари, шунингдек «Ўзбекфильм»нинг 40 йил ичида босиб ўтган шонли йўлини тасвирловчи фильмлардан парчалар кўрсатилди. (ЎзТАГ).

КОЛХОЗДА ЛЕНИН КЕЧАСИ

Бизнинг планетамиздаги неча юз миллионлаб меҳнаткашлар учун мўътабар бўлган улуғ доҳиймиз Владимир Ильич Ленининг одамийлиги, дилкашлиги ва ғоят камтаринлиги ҳар бир кишини ҳайратга солади. Буюк инсоннинг ажойиб ҳаёти ва фаолияти катта тарбия мактаби ҳамдир. Маяковский таъбири билан айтганда, Ленин одамларнинг энг одамийсидир.

Оққўрғондаги «Ленинобод» колхози клубида яқинда бўлиб ўтган кеча ана шу мавзуга бағишланди. Кечани тарих фанлари кандидати А. Раззоқов очади. У йиғилганларга доҳий Ленининг Ўрта Осиё республикалари, жумладан Ўзбекистон совет республикасига кўрсатган оталарча ғамхўрлиги ҳақида ёрқин фактлар асосида сўзлаб берди.

Залга жимлик чўкади. Саҳнадан В. И. Ленининг граммофонга ёзиб олинган ва «Совет ҳокимияти нима?» деб аталган нутқи эшитилади. Ильичнинг башоратли сўзларини ҳамма зўр диққат-эътибор бериб тинглайди.

Шундан сўнг 1917 йилдан бери КПСС аъзоси, Ленининг Петроградлаги шофери В. С. Бурнашевга сўз берилади. Залда қарсаклар янграйди.

— Мен Смольнийда Ильичнинг шофери бўлиб ишлаганман, ўзим асли питерлик ишчиман, — деб бошлайди кекса коммунист ўз ҳикоясини. — Доҳийни биринчи бор революцион Петроградда, Финляндия вокзалида кўрганман. Унинг оташин сўзлари умрбод ёдимда қолган. Кейинроқ қишки саройга ҳужум бошлаш олдидан ҳам Ильични бир неча марта кўрдим, унинг революцияга чақирувчи сўзларини эшитдим. Октябрдан сўнг Смольнийга шофер қилиб тайинлашганида ҳайрон қолдим. Бу менинг учун жуда катта бахт эди.

Ильичимиз нақадар содда, самимий, одамохун эканлигини сўз билан таърифлашга ожизман. У одатда соатини ён чўнтагидан олиб, маълум вақтда Смольнийга келишни сўрарди, кейин иш битиши билан дарҳол қайтариб юборарди, бирор дақиқа ҳам ортиқча кутдириб ёки ушлаб турмасди бизни. Дастлабки вақтлар ундан машинани тез ёки секин олиб юриш ҳақида сўраб қолгудай бўлсам, у менга қараб, ўзингга қандай ёқса шундай қилиб ҳайдайвер машинани, деярди. Эсимда, бир куни машинамнинг у ёқ-буёғини энди тозалаб бўлган эдим. Қўлларимни артишга улгурмагандим, улардан мой ва бензин ҳиди келарди. Ильич ташқарига чиқиб, ўз одатича менга қўлини узатди. Мен аҳволни тушунтириб улгурмаган эдимки, у қўлимни маҳкам қисиб, «ҳеч қиси йўқ, ишчининг қўли ҳамиша тоза бўлади», деб уялтириб қўйди. Владимир Ильич ана шундай камтар одам эди. У меҳнаткашлар билан жуда кўп суҳбатлар қуриб, уларда ҳозирги куннинг ниҳоятда оғир эканлигини таъкидлар, социализм қуриш жуда оғир иш эканлигини қайта-қайта уқтирарди.

Мана, ҳозир ҳаммамиз Ленининг башоратли сўзлари амалга ошганини кўриб турибмиз. Бунга осонликча эришганимиз йўқ. Ёшларимиз Ильичдек келажакни кўра билишлари, Ильичдек меҳнат қилишлари, унинг сиймосидан ўрнак олиб яшашлари лозим.

Доҳий ҳақидаги мароқли суҳбатни кекса коммунист М. Бақоев давом эттиради.

— Мен ҳам доҳийни кўриш, унинг суҳбатида бўлиш бахтига муяссар бўлган кишилардан ман, — дейди у. — Совет ҳокимиятининг дастлабки йилларида Кремлда очилган ҳарбий мактабда ўқиган вақтларим эди. Ўша вақтда Ленин ротамизнинг фахрий аъзоси ҳисобланарди. Унинг кровати ва қурол-яроғи хонамиз тўрида турарди. Баъзан Ильичнинг ўзи ҳам биз яшайдиган шу хонага келиб, ҳар биримиз билан суҳбатлашарди. Уйдан хат-хабар олиб турибсизларми, нималар тўғрисида ёзишибди, деб суриштириб турарди. Ошхонамизда биз билан бирга ўтириб овқатланганлари ҳам ҳеч ёдимдан чиқмайди. Агар бирортамиз оғир аҳволга тушиб қолганимизни билиб қолса, у секин-аста: «хафа бўлманг, бу кунлар ҳам ўтиб кетади. Келажак албатта яхши бўлади, ахир биз шунинг учун кеча-кундуз ишлаяпмиз-ку» дерди.

Мана, биз доҳий орзу қилган кунларда яшамоқдамиз. Унинг номи—қалбимизда, васиятлари — дилимизда. Сиз колхозчилар ҳам баракали меҳнатингиз билан жозибадор келажак — коммунизмни яқинлаштирмоқдасиз, — деди кекса коммунист сўзининг пировардида. — Лениндан ўрганинг, унинг орзуларини кундалик меҳнатингизда, турмушингизда амалга ошириш учун курашинг.

Шундан сўнг Низомий номли педагогика институти ўқитувчилари Шосултонов, Утанов, Ғофуров ўртоқлар буюк инсоннинг камтаринлиги, оддийлиги ва одамохунлиги ҳақида, унинг доно васиятлари тўғрисида сўзлаб бердилар.

«Билим» жамиятининг Тошкент область бўлими уюштирган ана шу хотиралар кечаси охирида колхоз мактаби пионерлари Ленин ҳақида ёзилган шеърлардан ўқиб бердилар ҳамда кекса коммунистлар В. Бурнашев ва М. Бақоев ўртоқларга қизил галстуклар тақиб қўйдилар. Доҳийга бағишланган бу ажойиб кечани радио орқали 850 дан ортиқ колхозчи хонадони ҳам мароқ билан тинглади.

И. СУЛТОНОВ.

БИЛДИРИШ

Тошкент область ижроия комитети область Совети депутатларига маълум қиладики, 30 декабрь эрталаб соат 11 да Ўзбек Давлат эстрадаси театрининг биносида меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг (X чақириқ) IV сессияси очилади.

Область Советининг ижроия комитети сессия кун тартибига қуйидаги масалаларни киритади:

1. Тошкент областининг халқ хўжалигини ривожлантириш 1966 йил давлат плани тўғрисида.
2. Тошкент областининг 1966 йилга мўлжалланган маҳаллий бюджети тўғрисида ҳамда 1964 йил бюджетининг бажарилиши ҳақидаги ҳисобот.

Депутатлар соат 10 дан эстрада театри биносида (Навоий кўчаси, 55) рўйхатга олинадилар.

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент область Советининг ижроия комитети.

ХАЛҚ МАОРИФИГА ПАРТИЯ РАҲБАРЛИГИНИ КУЧАЙТИРАЙЛИК

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИДА

● ● ●

Тошкент область партия комитети бюроси Бўка район партия комитетининг халқ маорифи ишига раҳбарлиги ҳақидаги масалани кўриб чиқди.

Бюро Бўка район партия комитети кейинги вақтда район мактабларида ўқув ва тарбиявий ишларни яхшилаш соҳасида бир қатор тадбирларни амалга оширганлигини таъкидлаб ўтди. Район ижроия комитети, меҳнаткашлар депутатлари қишлоқ ва посёлка советларининг бу соҳадаги фаолиятлари анча кучайди.

Район партия комитети мактабларни малакали кадрлар билан мустаҳкамлаш юзасидан тадбирлар белгилади. Мактабларнинг директорлари, илмий бўлим мудирлари ва ўқитувчиларнинг доимий семинари ташкил этилди. Бошланғич партия ташкилотлари, қишлоқ ва посёлка советлари, колхоз раислари ва совхоз раҳбарлари мактаб ишига катта аҳамият бера бошладилар, мактабларга конкрет ёрдам бериш кучайтирилди.

1-«Бўка» совхози партия ташкилоти (партия ташкилотининг секретари ўртоқ Н. С. Ким) коммунистларнинг фарзандлари қандай ўқиётганлиги ҳақида уларнинг ҳисоботларини системали эшитиб турибди, мактабларнинг моддий базасини мустаҳкамлаш ишига ёрдам бермоқда. Калинин номли колхоз ва бошқа хўжаликларда ҳам мактаб ишига катта аҳамият берилмоқда.

Районда умумий-мажбурий таълим плани бажарилди, ўқувчилар контингентини сақлаш яхшиланди. Бир синфда иккинчи йилга қолувчи ўқувчилар сони камайди.

Партия ва совет ташкилотлари районда мактаблар тармоғини кенгайтириш борасида ҳам бирмунча ишларни амалга оширдилар. Бу йил 4500 ўқувчига мўлжалланган 104 та янги синф хонаси қурилиши қизитиб юборилди.

Область партия комитети бюроси район партия комитетига, район халқ маорифи бўлимига, бошланғич партия ташкилотларига ўқув-тарбия ишларини яхшилаш, ўқувчиларнинг синфларда қолишига қарши кураш бўйича бошланган иш юзасидан мактаблар раҳбарларига нисбатан талабчанликни оширишни таклиф этди.

Бунда, айниқса, ўқишга тортилиши лозим бўлган болаларни рўйхатга олишнинг пухта бўлишига, мактабларда ва мактаблар ҳузуридаги интернатларда зарур миқдорда куни узайтирилган группалар очишга ҳамда уларнинг яхши ишлашлари учун тегишли шароит яратиб беришга, ўқитувчиларнинг маданий-маиший эҳтиёжларини тўла қондиришга алоҳида эътибор бермоқ лозим.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ В. Г. ЛОМОНОСОВНИ УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ АЪЗОСИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Владимир Григорьевич **Ломоносов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг аъзоси қилиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ В. А. КАРЛОВНИ УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ АЪЗОЛИГИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Владимир Алексеевич **Карлов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми аъзолигидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ М. М. МУСАХОНОВНИ УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ УРИНБОСАРИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининнг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Мирзамаҳмуд Мирзараҳмонович **Мусахонов** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосари қилиб тайинлансин ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Ўринбосари вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ УРТОҚ И. М. НАЖЕСТКИННИ УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ РАИСИНИНГ БИРИНЧИ УРИНБОСАРИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТУҒРИСИДАГИ ФАРМОНИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг ўртоқ Иван Макарович **Нажесткинни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг Биринчи ўринбосари вазифасидан озод қилиш тўғрисида 1965 йил 22 декабрда чиқарган Фармони тасдиқлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИИ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАРИНИ ТАЙИНЛАШ ВА ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТУҒРИСИДАГИ, УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ДАВЛАТ КОМИТЕТЛАРИНИНГ РАИСЛАРИНИ ҲАМДА УЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ УЗБЕКИСТОН «УЗСЕЛЬХОЗТЕХНИКА» БИРЛАШМАСИНИНГ РАИСИНИ ТАЙИНЛАШ ТУҒРИСИДАГИ ФАРМОНЛАРИНИ ТАСДИҚЛАШ ҲАҚИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг қуйидаги Фармонлари тасдиқлансин:

Ўртоқ Василий Андреевич **Билбасни** Ўзбекистон ССР Сув хўжалиги министри вазифасидан озод қилиш тўғрисидаги 1965 йил 22 октябрь Фармони;

ўртоқ Солижон **Мамарасўловни** Ўзбекистон ССР мелиорация ва сув хўжалиги министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1965 йил 20 ноябрь Фармони;

ўртоқ Ҳаким Муҳитдинович **Носировни** Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1965 йил 20 декабрь Фармони;

ўртоқ Алексей Тимофеевич **Шаховни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Қурилиш ишлари давлат комитетининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1965 йил 22 декабрь Фармони;

ўртоқ Хайриддин Зокирович **Калоновни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Профессионал-техника таълими давлат комитетининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1965 йил 22 декабрь Фармони;

ўртоқ Игорь Васильевич **Бабковни** Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон «Узсельхозтехника» бирлашмасининг раиси қилиб тайинлаш тўғрисидаги 1965 йил 22 декабрь Фармони.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ М. ТУРСУНОВНИ УЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ КОНТРОЛИ КОМИТЕТИНИНГ РАИСИ ҚИЛИБ ТАЙИНЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Миноввар **Турсунов** Ўзбекистон ССР Халқ контроли комитетининг Раиси қилиб тайинлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ М. А. ОЛИМЖОНОВАНИ УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ҚИЛИБ САЙЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Мария Андреевна **Олимжонова** Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси қилиб сайлансин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ М. А. ОТАХОНОВАНИ УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Маҳфуза Аббосовна **Отахонова** Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

УРТОҚ А. П. МАЛИГИНАНИ УЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СУДИНИНГ АЪЗОСИ ВАЗИФАСИДАН ОЗОД ҚИЛИШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Олий Совети **қарор қилади:**

Ўртоқ Антонина Петровна **Малигина** Ўзбекистон ССР Олий судининг аъзоси вазифасидан озод қилинсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Е. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри. 1965 йил, 25 декабрь.

РАҲБАРЛИКНИНГ ОЛИЙ ПРИНЦИПИ

В. И. Лениннинг буюк хизматларидан бири шуки, у партияни ташкил қилиш ва чиниқтириш билан бирга раҳбарлик принципларини ҳам ишлаб чиқди. Партия ана шу принципларга суяниб, ўз ички турмушида раҳбарликни амалга оширади, ишчилар синфи ва барча меҳнаткашларга йўлбошчилик қилади, омма курашига раҳбарлик қилишда зарур стратегик ва тактик ўзгаришлар ясайди.

Тарихда халқ оммасининг ҳал қилувчи ролини тан олиш, қарорлар ишлаб чиқаришда коллективизм ва уларни амалга оширишда шахсий жавобгарлик, назария билан амалиёт бирлиги, ўзи бўларчилик ва волюнтаризмга шафқатсиз бўлиш, ташкилотчилик ва сиёсий ишнинг бирлиги, партия аъзолари ва партиясизларнинг эътиқодлилиги, йўлбошчилар, раҳбарлар ролини тан олиш ва улар шахсига сиғинишга йўл қўймаслик, кадрларни тўғри танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялаш, ижрони текшириш ва назорат қилиш, ворислик — ленинча раҳбарлик принципи ана шуларни ўз ичига олади.

Бу принципларнинг энг олийси—коллегиячиликдир. Ленин 1899 йилдаёқ бу принципни таърифлаб шундай ёзган эди: «Шу масалаларнинг ҳаммасини... муҳокама қилмасдан, ишни **олиб боришнинг маълум форма ва қоидаларини** коллектив равишда ишлаб чиқмасдан.., ҳар бир партия аъзосининг бутун партия олдида жавобгарлигини белгиламасдан туриб революцион кучларни уюштириш, улар ўртасида интизом ўрнатиш ва революцион иш техникасини ривожлантириш мумкин эмас» (Асарлар, 4-том, 240-бет). Демак, доҳи ишчилар синфи озодлик курашининг муваффақияти партиянинг раҳбарлигидаги коллегиячиликка қай даражада тўла риоя қилишига тўғридан-тўғри боғлиқ деб билган.

Хўш, Ленин нима сабабдан коллегиячиликка шунчалик зўр диққат-эътибор билан қараган? Коллегиячиликнинг марксистик партиянинг олий принципи бўлишига боис нима?

Бу саволларга жавоб беришда қуйидаги факторларни ҳисобга олиш лозим. Коллегиячилик тарихда халқ оммасининг ҳал қилувчи ролини тан олишдан, ишчилар синфи табиатидан келиб чиқади. Ўзининг иктимоий ишлаб чиқаришдаги ўрни, туб мақсад ва манфаатларининг бирлиги туфайли ҳам бу синфга коллективизм объектив равишда хосдир. Табиийки, ишчилар синфи авангарди — Коммунистик партия ҳам худди шу фазилатга эга бўлиши лозим.

Яна марксчи-ленинчи партиянинг қурилиши ва фаолиятининг ўз-ўзини бошқариш характери ҳам коллегиячиликни тақозо қилади. Бинобарин, коллегиячилик омма тажрибаси ва фикрини тўла ўрганиш ва ифодалаш, ишдаги вазиятни объектив баҳолаш, хатоларни мумкин қадар минимумга келтириш, ўзбошимчалик ва субъективизмга йўл қўймаслик, белгиланган йўлни халқ оммасининг амалий ишларида гавдалантириш имконини беради. Ниҳоят, коллегиячилик партиянинг антипартиявий элементларга қарши курашдаги ўткир қуроли, раҳбар кадр ва барча коммунистларни тарбиялашнинг ишончли мактабидир.

В. И. Ленин коллегиячилик — партия раҳбарлигининг олий принципи, деб эълон қилибгина қолмай, ишда ана шу принципни таъминлайдиган қоидаларни ҳам баён қилиб берди. Ленинча коллегиячиликнинг бош қонуни — принципиаллик, ижодий марксизм ғояларига садоқат, унинг душманларига нисбатан муросасиз бўлиш, партиявийликдан ҳар қандай чекинишларга қарши шафқатсиз курашишдан иборатдир.

Коллектив раҳбарлик шундайки, бунда раҳбар ташкилотнинг ҳар бир аъзоси марксизм ғояларидан келиб чиқиб, ўз фикрини эркин ва дадил айтади, ўз тажрибасини ўртоқлашади, ҳар қандай партия ходимининг хато ва камчиликларини танқид қилади. Раҳбар коллегиянинг ҳар бир аъзоси ишда шерикчилик, шахсий ғаразгўйлик, хушомадгўйлик каби ҳолларнинг бўлишига ҳеч қачон йўл қўймаслиги лозим. У партия, халқ манфаатларидан ҳеч вақт четга чиқмаслиги, улардан ўз манфаатини юқори қўймаслиги зарур.

Раҳбар ташкилотларнинг омма билан алоқасини тобора кенгайтириш ва чуқурлаштириш, фақат оммага ўргатибгина эмас, ундан ўргана билиш, оддий коммунистларни партия сиёсатини ишлаб чиқиш ва уни амалга оширишга жалб қилиш ҳам ленинча коллегиячиликнинг зарур бузилмас қоидалари ҳисобланади.

Ички партиявий демократиянинг раҳбар коллегиялар уларни сайлаган ва улардан юқори турган ташкилотлар олдида ҳисоб бериб туриши, сайлаб қўйилиши ва алмаштириб турилиши, танқид ва ўз-ўзини танқид, партиявий ахборот бериш ва ҳоказолар сингари энг муҳим талаблари оддий коммунистларни партия йўлини белгилаш ва амалга оширишга жалб қилиш мақсадига бўйсундирилган.

Коллектив раҳбарликда партия муассасаларининг пастдан юқоригача мунтазам ишлаб туриши муҳим аҳамиятга эгадир. Владимир Ильич бунга партия активлиги, ижодий фаолияти, фикрларни алмашиш ва директиваларни бирга ликда ишлаб чиқиш кўламини кўрсатувчи ойна, иш юритувчи органлар устидан партия назоратининг бир формаси деб қараган.

Ишчанлик ва юксак шахсий жавобгарлик коллегиячиликнинг зарур шартидир. «Ҳар қандай ҳолда ва истисносиз ҳамма шароитларда, коллегиячилик билан бирга, **ҳар бир кишининг аниқ равишда** белгили бўлган иши учун шахсий жавобгарлиги **аниқ** белгиланган бўлиши лозим. Коллегиячилик ниқоби остига яширинадиган масъулиятсизлик энг қўрқинчли бало»дир, деб уқтиради В. И. Ленин (29-том, 454-бет). Ленин раҳбар коллективлар сўзи билан иши бошқа-бошқа бўлмаслиги, биргаликда қабул қилинган ҳар бир қарор революцион кураш ёки коммунистик қурилишнинг амалий ютуқларида ўз аксини топиши асосий нарса эканлигини таъкидларди.

Коллегиячиликнинг энг муҳим қонуни — бу шахсга сиғинишга қарши муросасиз бўлишдир. Ишчиларнинг раҳбарлари фаришта эмас, қаҳрамонлар ҳам эмас, балки ҳамма сингари оддий кишилардир. Улар хато қиладилар. Партия уларни тўғрилайди, деб таълим берган эди Ленин. Шахсга сиғинишнинг зарари шундаки, у тарихда халқ оммасининг ҳал қилувчи ролини менсимайди, омманинг онги, куч-қудрати, уюшқоқлиги ва ўз-ўзини бошқаришнинг ривожланишига тўсқинлик қилади. Партия учун, унинг етакчи органлари учун раҳбарларни кўкка кўтариш шунинг учун ҳам хавфлидирки, у коллегиячиликни камситади, уни бирор шахсга боғлаб қўяди, партиянинг ижодий турмушини бузади.

Шахсга сиғинишга муросасизлик йўлбошчилар ва раҳбарлар ролини инкор қилмайди. «Тарихда бирор синф ҳам, — деб таълим беради Владимир Ильич, — агар у ҳаракатни уюштира оладиган ва бу ҳаракатга раҳбарлик қила оладиган ўз сиёсий йўлбошчиларини, ўз илғор вакилларини майдонга чиқармаган бўлса, ҳукмрон синф бўла олган эмас» (4 том, 411 бет).

Партия йўлбошчилари, унинг раҳбарлари, деб уқтиради Ленин, катта обрўга эга бўлиши зарур. Лекин бундай обрўни унвон ёки мансаб билан эмас, балки катта билим, катта истеъдод билан, раҳбарда омма онги ва қалбини эгаллай билиш, уни у ёки бу вазифани ҳал қилишга уюштира билиш қобилияти билан қозониш зарур. Марксизм-ленинизмга садоқат, коллективизм, революцион саботлилик, ўз-ўзини танқид, камтарлик, партия ва халқ билан мустаҳкам алоқа, мақтанчоқлик ва сиёсий сафсатабозликка муросасиз бўлиш раҳбар ходимларнинг ажралмас хислатлари бўлиши керак.

Коллектив раҳбарлик принципини ишлаб чиқиш билан бирга Лениннинг ўзи унга оғишмай амал қилган. Владимир Ильич партиянинг раҳбари сифатида жуда зўр обрўга эга эди, лекин у ҳеч қачон съезд, Марказий Комитет ва бошқа раҳбар органлар соҳасига қарашли масалаларни яккаўзи ҳал қилмаган. У курашдаги сафдошларининг, миллионлаб меҳнаткашларнинг билим ва тажрибаларини ўзида тўплашдек нодир хислатга эга эди. У масалани партия учун ёки унинг номидан шахсан ҳал қила олмайман, деб неча марталаб айтган эди.

Партиямиз ленинча принцип ва традицияларни кўз қорачиғидек сақлайди. У Сталин шахсига сиғинишни қатъий қоралаб, ленинча коллегияликни тиклади ҳамда уни ижодий тарзда ривожлантирди. КПССнинг XX, XXI ва XXII съездлари партия ва халқнинг коммунизм учун курашдаги бош йўлини ишлаб чиқди. КПСС Программаси ва Уставида коллегиячиликни янада кучайтириш, коллектив органлар ролини ошириш, уларда эркин фикр алмашиш учун шароит яратиш, ҳисоб бериш ва сайлаб қўйишни, жамоатчилик асосларини кенгайтириш ҳамда танқидни ҳар тарафлама авж олдириш талаблари қўйилган.

Партия Марказий Комитетининг октябрь, ноябрь (1964 йил) ва март, сентябрь (1965 йил) Пленумлари партия ва мамлакат ҳаётида муҳим воқеа бўлди. Улар коммунистик қурилиш программасини амалга ошириш, партия ва давлат раҳбарлиги форма ҳамда методларини такомиллаштириш ишига муҳим ҳисса бўлиб қўшилди. Саноат, ва қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини планлаштириш системасини яхшилаш, иқтисодий жиҳатдан рағбатлантиришни кучайтириш, колхозлар, совхозлар ва саноат корхоналарининг ҳуқуқларини кенгайтириш — буларнинг ҳаммаси маҳаллий партия органлари турмушидаги коллегиячиликни бойитди, уларнинг иқтисодий ва маданий қурилишга раҳбарлик қилишдаги ролини оширди. Бинобарин, ишлаб чиқаришни планлаштириш ва бошқаришда омманинг актив қатнашиши учун қулай шарт-шароитлар яратилди.

Жойларда, жумладан республикамиз ва областимиз партия ташкилотларида коллектив раҳбарлик принципини ривожлантириш соҳасида кўп ишлар қилинди. Ўзбекистон Компартияси съездлари, область, шаҳар ва район партия конференциялари, партия комитетларининг пленум ва бюролари, бошланғич партия комитетлари ва бюроларининг мажлислари мунтазам чақириб турилибди. Ишчанлик, ҳар бир ишга коллектив ва шахсий жавобгарлик ошмоқда. Ўн минглarча коммунистлар турли хил комиссия, партия органлари штатсиз бўлимларида ишламоқдалар, штатсиз инструктор, лектор ва ҳоказо вазифаларни бажаряптилар.

Партия ташкилотлари коммунистларни ленинча услуб руҳида тарбиялаш соҳасидаги ишларни кучайтиряптилар. Тошкент шаҳри ва областининг район партия комитетларида КПСС Марказий Комитетининг октябрь Пленумидан сўнг талай қизиқарли ва фойдали пленумлар, актив йиғилишлари, коммунистнинг роли ва жавобгарлигини ошириш, ишда ленинча традицияларни тиклаш ва янада ривожлантириш масалаларига бағишланган назарий конференциялар бўлиб ўтди.

Буларнинг ҳаммаси яхши ва фойдали ишлар. Ленин ва партия эришилган ютуқлар билан қаноатланмаслик, ҳамма вақт олдинга қадам ташлаш, хато ва камчиликларни қатъий тугатиш керак, деб таълим беради. Бизда бундай хато ва камчиликлар йўқ эмас. Тошкент области бошланғич партия ташкилотларида бўлиб ўтган ҳисобот-сайлов йиғилишларида корхона, колхоз ва совхозларда сифати паст маҳсулот ишлаб чиқариш ҳоллари ҳали ҳам тўла тугатилмаганлиги аниқланди. Маиший хизмат кўрсатиш муассасалари ёмон ишлаётганлиги, давлат аппаратининг айрим звеноларида бюрократизм ва сансалорликка барҳам берилмаганлиги ҳам ташвишли ҳолдир. Танқид ва ўз-ўзини танқид ҳамма жойда ҳам лозим бўлган даражада авж олган, деб бўлмайди. Оддий коммунистларгина эмас, хатто раҳбар партия аъзолари ўртасида ҳам ёмон ишлаётган, брак маҳсулот чиқараётган, кўзбўямачилик билан шуғулланаётган, турмушда номуносиб ишлар қилаётган кишиларга нисбатан бепарво муносабатда бўлиш ҳоллари учраб туриши ҳам сир эмас. Буйруқбозлик қиладиган, ўз ўртоқларига паст назар билан қараб, улар фикри билан ҳисоблашмайдиган, ўзига бино қўйган айрим партия раҳбарлари ҳам орамизда учраб туради. Мажлисбозлик, қоғозбозлик, ўздан жавобгарликни соқит қилиш каби фактлар оз эмас.

Бундай ҳолларнинг бўлмаслиги учун ҳар бир партия ташкилоти ҳар бир коммунистда принципиаллик, жанговарлик, ишчанлик, жавобгарлик ва ижодий активликни ошириш, партия аъзоларини олға қараб қилаётган ҳаракатимизга тўсиқ бўлиб турган ҳамма нарсага доимо муросасиз бўлиш руҳида тарбиялаш зарур.

Партия ва халқимиз КПСС XXIII съездини кутиб олиш тараддудида. Партия ташкилотлари, раҳбар кадрлар омманинг ижодий яратувчилик куч-қудратини ривожлантириб, омма орасидаги ташкилий ишда ленинчасига маҳоратни эгаллашлари, партия раҳбарлигида коллегиячиликка қатъий риоя қилишлари лозим. Коммунизм ғалабаси учун курашда муваффақиятларимизнинг зарур шартларидан бири ана шудир.

А. ВОДОЛАЗСКИЙ,
тарих фанлари кандидати, доцент.

Гўзал Тошкентимиз кун сайин яшариб бормоқда. Сиз ушбу суратда пойтахтимизнинг гўзал жойларидан бири-Шота Руставели кўчасини кўриб турибсиз. А. Палехов фотоси

ЯНГИ КИТОБЛАР

ЎРТА ОСИЁНИНГ ЖОЙ НОМЛАРИ

Яқиндагина китобхонлар жавонларидан ўрин олган «Урта Осиё жой номлари тарихидан» номли китоб ҳам, шубҳасиз кўпчиликка манзур бўла оладиган асарлардан бири. Бу илмий китоб муаллифи кўпчилик китобхонларга таниш. У бир неча илмий китобларнинг авторидир.

«Ўрта Осиё жой номлари тарихидан» китобида олим Ҳ. Ҳасанов илм-фан учун муҳим бўлган соҳага қўл урди. Бу китобни географ олимлар ҳам, тилшунослар ҳам, этнографлар ҳам катта завқ билан ўқийдилар, янгиликлардан баҳраманд бўладилар.

Топонимика, Албатта, бу термин кўп газетхонлар учун янгилик, албатта. Лекин, топонимика фани соҳасида олимлар тадқиқот ишлари олиб боришяпти. Бу китоб ана шу фанни ривожлантиришда муҳим роль ўйнайди.

Географ олим Ҳ. Ҳасанов фаннинг бу ёш соҳасини маҳаллий материаллар асосида ёритишда ўзига хос йўл тутган. У Ўрта Осиёдаги жойларнинг номларини пухта ўрганди, тарихий терминларнинг луғавий мазмунларини таҳлил қилди.

Топонимика фани билан шуғулланаётган олим этнографияни ҳам, тарихни ҳам, табиий ва иқтисодий географияни ҳам яхши билиши лозим. Ҳозирги замон топонимикаси оддий тасвирий усулдан ошиб, янги методларга ўтди. Шунинг учун ҳам олим топонимика юқорида санаб ўтилган бир неча фаннинг қўшилишидан иборатдир, деган хулосага келади...

Китобни варақлашда давом этамиз. Маълумки, Урта Осиёнинг иқлими ва жойланиши бўйича бир неча салмоқли илмий асарлар яратилган. Урта Осиёни тадқиқ этишда европалик олимларнинг ҳам хизмати катта бўлган. Европалик шарқшунослардан, хусусан А. Вамбери Урта Осиёга саёҳат қилган. Унинг Урта Осиёнинг географик тузилишига оид китоблари босилиб чиқди. Шулардан бири «Бухоро тарихи» китобидир. Олим чиғатой ва уйғур тилларида ҳам асарлар яратди. Географик номларга атаб махсус луғат тузди. Олим Ҳ. Ҳасанов ўзининг бу китобида унинг асарларидан манба сифатида фойдаланган. Китобнинг «Вамбери ва Мурзаев» номли бўлимини ўқиган киши бунга тўла ишонч ҳосил қилади.

Машҳур классик шоиримиз Бобирнинг «Бобирнома» асари чет элларда ҳам машҳурдир. Географ олим ўзининг бу китобида «Бобирнома»да келтирилган айрим терминларнинг турлича талқин қилинаётганлиги ва унинг тўғри атамаси ҳақида ҳам қимматли маълумотлар берган.

Китобнинг «Тошкент бўйлаб саёҳат» номли бўлими, айниқса фактларга бой. Бу бобни ўқиган китобхон, гўё пойтахтимиз Тошкент бўйлаб саёҳат қилгандек бўлади, ажойиб топономик ёдгорликларни учратади, жуда кўплаб номларни ўқийди. Олим «Тошкент» сўзининг келиб чиқиш манбаларини ахтаради.

Шуниси қувонарлики, китобда шаҳардаги кўчаларга қўйилган номлар ҳақида ҳам мулоҳазалар билдирилади. Олимнинг фикрича, ҳар бир кўчанинг бошида, ҳеч бўлмаса кичик бир мармар тахта ўрнатилса-ю, шу кўчанинг номи изоҳлаб қўйилса. Шунингдек, бу ерда биз олимнинг Тошкентдаги майда жой номларини тартибга солиш тўғрисидаги айрим конкрет таклифларини ҳам ўқиймиз.

Илмий асарда «Топонамик лавҳалар», «Гидрономия ва орониммя», «Бир ёзувнинг сири» ва бошқа бўлимлар ҳам бор. Китобда қисқача топономик луғат ҳамда тарихий географик номлар лавҳаси ҳам илова тарзида берилган.

Узбекистон ССР «Фан» нашриёти Урта Осиё тарихига оид китобларни нашр қилиб, яхши фаолият кўрсатмоқда.

А. АЛИЕВ.

ТАДБИРЛАР КЎРИЛДИ

«Тошкент ҳақиқати» газетасининг шу йил 21 декабрь сонида босилган «Ҳам қувонасиз, ҳам ранжийсиз» сарлавҳали рейд материалида бизнинг трестга қарашли 23-ошхона ва пахта заводи территориясидаги чойхоналарда озодаликка риоя қилинмаётгани танқид қилинган эди. Мақола ошхона коллективи ўртасида атрофлича муҳокама қилинди ва газетада кўрсатилган камчиликлар мутлоқа тўғри деб топилди. Салор устига ўрнатилган сўри ва унинг атрофидаги тахталар олиб ташланди, ошхона ҳамда чойхона территорияси тозаланди. Жойларга ахлат яшиклари қўйилди.

Куйбишев район ошхоналар трестининг буйруғи билан ошхона маъмурияти қаттиқ огоҳлантирилди. Чойхоначи Раҳимов ва уборшчица Кобзеваларга қаттиқ виговор эълон қилинди.

Район ошхоналар тресті келгусида шундай камчиликларга йўл қўймаслик учун райондаги ҳамма ошхона ва чойхоналарда озодалик масаласига қандай эътибор берилаётганини текшириб туриш юзасидан бир қатор тадбирлар белгилаб чиқди.

А. КРАЙЗ.
Куйбишев район ошхоналар трестининг директори.

Чотқол тоғлари этагида улкан сув ва нур манбаи бунёд этиляпти. Чорвоқ ГЭСи қурилиши ҳозир жадал суръатлар билан олиб борилаётир. Янги йилни дастлабки ойи охирларига узунлиги 800 метр бўлган навбатдаги тоннел қурилиши тугалланади. Сўнг Чирчиқ дарёсини бўғишга ҳозирлик кўрилади. Суратда: станция қурилишига ўз ҳиссасини қўшаётган ёшлардан С. Мустанов (юқорида), Ю. Хаитов ва В. Султонов ўртоқлар.

Ф. Лутфуллаев фотоси.

КАСБДОШЛАР

Островский номли театр-рассомлик санъати институти студентлари ҳузурига бир группа санъаткорлар меҳмон бўлиб келишди. Бўлажак санъаткорлар СССР халқ артисти Сора Эшонтўраева, институтининг собиқ студентлари Ўзбекистон ССР халқ артистлари Яйра Абдуллаева, Зикир Муҳаммаджонов, ЎзССР да хизмат кўрсатган артист Ирода Алиева ва бошқа актёрларни самимий кутиб олдилар.

Санъатшунослик фанлари кандидати Ҳолида Устабоева собиқ ўқувчилари Я. Абдуллаева ва И. Алиева ҳақида сўзлаб берди. Учрашув давомида «Ўғирланган умр» спектаклидан парчалар кўрсатилди. Санъатшунослик факультетининг студенти А. Иброҳимова бу спектаклдан олган таассуроти ҳақида тўлқинланиб гапирди. Сўнгра, рассом студентлар санъаткорларга ўзлари чизган портретларни топширдилар.

А. НОСИРОВА.

ЁШЛАР ТАРБИЯСИ—УМУМХАЛҚ ИШИ

«Сиз коммунистик жамият қурмоғингиз керак... бинобарин, сиз фақат ҳозирги замон билимларининг ҳаммасини эгаллаб олганингизда, коммунизмни тайёр ёдланган формулалар, маслаҳатлар, рецептлар, йўл-йўриқлар, программалардан ўзингизнинг бевосита ишингизни бирлаштирадиган жонли нарсага айлантира билганингизда, коммунизмни ўзингизнинг амалий ишингиз учун қўлланма қилиб ола билганингиздагина бу вазифани бажара оласиз».

В. И. ЛЕНИН.

ЖЎШҚИН ҚАЛБЛАР

Колхозимизда меҳнат қилаётган кишиларнинг ярмидан кўпини ёшлар ташкил этади. Улар хўжалигимизнинг қайси бир тармоғида бўлмасин, ғайрат ва ташаббус кўрсатиб меҳнат қилишмоқда.

Бу йил биз пахтадан мўл ҳосил етиштириб, планни муддатидан илгари ва ортиғи билан бажардик, давлатга кўплаб чорвачилик маҳсулотлари етказиб бердик. Бунда ёшларнинг ҳиссаси салмоқлидир.

Ҳа, ёшлар бизнинг келажагимиз, таянчимиз ва қудратимиз. Қаердаки улар тўғрисида ғамхўрлик қилинса, уларга барча шароитлар яратиб берилса, ўша ерда меҳнат унумдорлиги ортаверади.

Колхоз правлениеси ва партия ташкилоти бу соҳада бир қатор тадбирларни амалга оширмоқда. Республика партия активи йиғилишининг ёшларга ғоявий-сиёсий тарбия беришни кучайтириш юзасидан белгилаган тадбирлари ҳаётга татбиқ қилинмоқда.

Энг биринчи навбатда ёшларнинг билими, малакасини оширишга катта эътибор беріляпти. Партия маорифи ўқуви бу соҳада катта роль ўйнамоқда. Бу йил машғулотлар икки группада олиб борилаётир. Биринчи группа машғулотларига ўрта маълумотга эга бўлган, иккинчи группага эса юқори маълумотга эга бўлган кишилар қатнашадилар.

Машғулотлар ҳар ҳафтада бир марта ўтказилмоқда. Пропагандистлар — мактаб ўқитувчилари Ғуломназир Раҳимов, Султонмурод Акбаровлар машғулотларнинг мунтазам ва қизиқарли ўтиши учун курашиб, яхши натижаларга эришмоқдалар.

Ёшлар ўртасида оммавий-сиёсий тарбиявий ишларни кучайтиришда агитаторларнинг хизмати катта. Агитаторлардан Қудратилла Раҳматуллаев, Зокир Бекмуҳамедов сингари ўртоқларнинг хизматидан мамнунмиз. Улар колхозчилар ўртасида тез-тез суҳбат ўтказиб турадилар. Айниқса, одоб, аҳлоқ, оила ва ёшлар тарбиясига оид темаларда ўтказилаётган суҳбатлар диққатга сазовордир. Агитаторлар бундай суҳбатларни ўтказишдан олдин колхоз ҳаёти, айрим илғор ёшларнинг турмуши ва меҳнати билан танишадилар. Шунинг учун ҳам бундай суҳбатлар қизиқарли ўтади.

Колхозимиздаги радиоузел, кутубхона, клуб ҳам ҳамиша ёшлар хизматида. Радиоузел орқали революция ветеранлари, колхознинг кекса, тажрибакор пахтакорлари ҳаётига оид суҳбатлар ўтказилади. Бу ёшларни меҳнатга коммунистчасига муносабатда бўлиш, катталарни ҳамиша иззат-ҳурмат қилишга, меҳнатда қаҳрамонлик намуналарини кўрсатиб ишлашга даъват этмоқда.

Бизда кечки колхозчи ёшлар мактаби ҳам ишлаб турибди. 32-мактаб қошида очилган ана шу мактабда ҳозирги пайтда 75 га яқин қишлоқ ёшлари ўқимоқда.

Шунингдек комсомоллардан Тожибой Абдуллаев, Неъмат Аҳроров, Ўткир Эсонбоев, Абдураҳмон Тўлабоев каби ўртоқлар ярим йиллик ва икки йиллик механизация курсларига ўқишга юборилди. Ҳозирги пайтда колхозда туғилиб ўсган қишлоқ ёшларидан 300 га яқин киши турли техникумларда, 11 киши олий ўқув юртларида билим олмоқда.

Бундан тўрт йил илгари колхозимизда хотин-қизлар университети ташкил этилиб, унга Тошкент давлат университетининг ўқитувчиси С. Назруллаева ректор қилиб сайланган эди. Ана шу давр ичида хотин-қизлар университети каттагина ишларни амалга ошириб, ёшлар ўртасида янгиликларни тарғиб қилмоқда. Университет студентлари республикамизнинг донгдор кишилари, фан маданият арбоблари билан тез-тез учрашиб турадилар. Шоира Зулфия ва Шомаҳмудовлар оиласи билан ўтказилган учрашувлар, ёшларда, айниқса катта таассурот қолдирди. ТошДУ студентларидан Ҳакима Маҳмудова ва Дилбар Файзиевалар шоир Уйғуннинг ижоди ҳақида доклад қилдилар Эрта-индин Янгийўлдаги Охунбобоев номли колхознинг донгдор механизатори — пахта устаси Турсуной Раимова билан ҳам учрашув ўтказиш мўлжалланмоқда.

Биз ёшлар ўртасида янгича совет анъаналарини жорий қилишга алоҳида эътибор бермоқдамиз. Кўп тўйлар янгичасига ўтказилмоқда. Олий ўқув юртининг студентларидан Н. Қаюмов ва Л. Қосимоваларнинг тўйлари янгичасига ўтказилди. Бу қишлоқ ёшларида катта таассурот қолдирди.

Лекин шуни эътироф қилиш керакки, биз ёшларга сиёсий тарбия беришни кучайтиришда ҳамма имкониятлардан тўла фойдаланаётганимиз йўқ. Ҳалигача ҳаваскорлик, бичиш-тикиш тўгарагини ташкил қилаолганимиз йўқ. Колхоз партия ташкилоти баъзан ёшлар билан ишлашга кам вақт ажратади. Партия мажлисларида ёшлар ҳаётига оид масалалар тез-тез муҳокама қилиниб турилмайди. Биз бундан буён масаланинг ана шу томонига ҳам катта эътибор беришимиз керак.

Колхозда физкультура ва спорт ишларини ривожлантириш учун ҳамма имконият бор. Янги стадион, юз ўринли ёзги кинотеатр қуришни мўлжаллаб турибмиз. Стадион учун жой ажратилган. Кинотеатр биносини қуриш бошлаб юборилди.

Ёшларнинг меҳнат активлиги тобора ошиб бормоқда. Улар колхозимизнинг барча аъзолари билан бирганликда КПСС XXIII съездини муносиб меҳнат совғалари билан кутиб олишга астойдил бел боғлаганлар.

Ҳ. МУРУВАТОВ,
Оржоникидзе районидаги «Маданият» колхози партия комитетининг секретари.

Комсомол аъзоси Муқаддас Султонова Калинин районидаги «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» колхозининг пешқадам сут соғувчиларидан бири. У бу йил ҳар бош соғин сигирдан 4 минг килограммдан сут соғиб олиш учун курашиб яхши натижаларга эришди.

КОМСОМОЛ ЗАРБДОР ҚУРИЛИШИДА

Катта каналнинг ўнг қирғоғи ҳамон уйғоқ. Тўрт эгизаклардек бўй чўзиб турган блоклар уззукун ҳаракатда. Юқори вольтли симлар бўйлаб оқаётган нур шу ерда ишлаб чиқарилаяпти. Цехлардаги машинистлар ҳам, бошқариш пульти ёнидаги инженерлар ҳам ёшлар, Навбатдаги блоклар пойдеворини кўтараётганлар ҳам, қозон агрегатларини монтаж қилаётганлар ҳам ёшлар. Тошкент ГРЭСи ёшлар қўли билан бўй чўзаяпти, ёшлар изми билан нур ишлаб чиқараяпти.

Станция қурилиши бошланган дастлабки кунлар ҳамманинг эсида. Объект зарбдор қурилиш деб эълон қилингач, бу томонга қалби олов ёшлар оқиб кела бошлади. Қудратли техника улар қўлига топширилди. Кенг адрга жон кирди.

Ўша кунларга кўп бўлгани йўқ. Мана бугун салобатли станция элга хизмат қилаяпти. Блоклар ғоятда қисқа муддат ичида олам юзини кўрди. Ҳозир улар ҳар соатда 600 минг киловатт электр энергияси ишлаб чиқараяпти.

Станция қурилиши ҳали тугаллангани йўқ. Ҳозир нурхонанинг иккинчи навбати қад кўтараяпти. Агрегатларни монтаж қилиш жадал суръатлар билан бораяпти. Алексей Козловский бошлиқ комсомол-ёшлар бригадаси бу иш билан банд. Улар 2200 тонналик қозон агрегати қисмларини йиғмоқдалар. Бунинг учун қисмлар 3000 ердан пайвандланиши керак. Бу масъулиятли вазифани ёшлар шараф билан бажаришмоқда.

Пешма-пеш турбиналар ҳам йиғилаяпти. Бу участкада Леонид Свентицкий ва Иван Гардман ўртоқлар бошлиқ коммунистик меҳнат бригадалари пешқадам.

М. СОДИҚОВА.

УСТОЗЛАР ВА ШОГИРДЛАР

Ҳалим 1-темирйўл билим юртини битириб корхонага янги ишга келган кунлари ўзини алланечук ҳис этди. Кўпгина ишлар қўлда бажарилаяпти. Янги ускуналар кам. Кранлар етишмайди. Меҳнатига барака кирмаяпти. У навбатдаги детални силлиқлаб бўлгач, бир чеккага суриб қўйди-да:

— Бу ерга бекор ишга келибман-да, — деди ўзича.

Унинг гапи қўшни станокда ишлаётган Василий Зимсковнинг қулоғига чалинди. Станокчи кўзойнагини қўлига олдида, йигитга юзланди.

— Нималар деяпсан. Бу гапингни мен эшитдим бошқалар эшитмасин. Атрофимизда революция қатнашчилари, кучсиз темир йўл устахонасини шундай заводга айлантирган кишилар меҳнат қилишаяпти. Шундай одамлар ёнида ишлаш билан фахрланиш ўрнига...

Кекса ишчининг жаҳли чиққанини сезган Ҳалим дарҳол кечирим сўради. Айтган гапидан ўзи ҳам уялиб кетди. Шоша-пиша навбатдаги деталга ишлов беришга киришди.

— Сен доимо яхши одамлар орасида бўлишни ўйлагин, — деди бироз туриб устоз.

Орадан беш йил ўтди.

— Янги ташкил этилаётган ёшлар бригадасига сени бошлиқ қилиб тайинламоқчимиз — деди цех бошлиғи бир куни слесарь Ҳалим Қосимовни чақириб.

Нима десин. Розилик берсинми. Коммунист: йўқ деёлмади. Мана энди устозликни ўз бошидан кечираяпти. Ҳар бир ёшнинг қалбига йўл топабилиш керак экан. Фёдор Пронин, Орифжон Муҳамедов, Ҳикмат Абдуллаев каби кекса устозлардан шогирд тайёрлашдаги тажрибаларини ўрганди.

Ҳалим ҳозир ўз участкасини айланиб юриб, ўша дамларни бир зум эсга олди. Бригадасидаги 22 кишининг ҳаммаси ўз ўрнида. Нодир Сафоев қисмларни бир-бирига пайвандлаяпти. Асатулла Мирсодиқов радиатор коллекторларини ўрнатиш билан банд. Ренат Раҳматуллаев эса секцияларни юваяпти. Тўхта Маъсумов пресс олдида. Ремонтдан чиққан радиаторларни синамоқда. Бу йигитларнинг ҳаммаси Ҳалимнинг қўлида ҳунар ўрганган қалдирғочлардир.

— Иш боши, буёққа бир қаранг.

Бригадирнинг ҳаёли бўлинди. Ренат чақираяпти.

— Мана бу янгиликни бир кўриб қўйинг, — деди шогирд устозига.

У радиаторни ҳаво пуркагич остига қўйди-да, кнопкани босди.

— Нима қилаяпсан? Радиатор ичига кислота қуймайсанми, — ҳайрон бўлди Ҳалим.

— Кислотамиз энди ёнга қоладиган бўлди. Ренат мастер билан бирталикда радиатор ичини ҳавонинг кучида тозалаш йўлини топибди — деди Асатулла.

— Оббо сеней, қойил нарсани ўйлабсан-ку. Куни кеча Жахсим Ўтамбетов прессда ишлашнинг енгил йўлини жорий этган эди. Новаторларимиз сони тағин кўпайибди-да, — мамнун бўлди устоз.

Ҳалим Қосимов бошлиқ ёшлар тепловоз секциясининг радиаторларини ремонт қилишга ихтисослашган. Ғоят мураккаблигига қарамай, улар буни пухта ўзлаштириб олишган.

— Ҳар сменада бешта секция қисмларга ажратилади. Уларнинг ҳар бирида 60 тадан радиатор бор. Яқинда бригадамиз аъзолари зиммага олинган йиллик топшириқни бажардилар. Қолган кунлар давомида яна тўртта секция радиаторини ремонтдан чиқариб бериш мажбуриятини олганмиз, — дейди бригадир.

Прессчи Тўхта Маъсумов ишини кузатдик. Ремонтдан чиққан радиатор шу ерда синовдан ўтади. У сувни совутиб берадиган радиаторга 6 атмосфера, ёғини совутиб берадиган радиаторларга эса 8 атмосфера босим бераяпти. Бу кўрсатилгандан бир босим юқори. Демак ремонт сифати соз.

Тепловоз цехининг бошқа участкаларида ҳам ёшлар оз эмас. Улар кекса ишчилар билан елкама-елка туриб меҳнат қилишаяпти. Устозлар бу ёшларнинг ғайратидан хурсанд. Ишни ҳам қойил қилишяпти, ўқишни ҳам. Ҳозир цехлараро шогирдлар тайёрлаш бўйича мусобақа кетаяпти. Ҳар бир цехда ўнлаб шогирдлар, ўнлаб устозлар бор. Учирма бўлаётган шогирдлар устозлар юзини ерга қаратишмаяпти. Оталар қўлидан эстафетани олиб, тобора олға интилмоқдалар.

Ж. НОСИРОВ.
Октябрь революцияси номли завод.

Тошкентдаги ёғ-мой комбинати қурилишида меҳнат қилаётганларнинг кўпчилигини ёшлар ташкил этади. Ёшлар бир-бирлари билан мусобақалашиб меҳнат қилиб кўпчиликка ўрнак бўлмоқдалар. Айниқса, Теша Сафаров бошлиқ электромонтажчилар бригадаси ҳамма вақт топшириқни ортиғи билан бажаради. Суратда: бригада аъзолари смена иш натижасини муҳокама қилмоқдалар.

А. Палехов фотоси.

БИР ВОҚЕА ҲИКОЯСИ

ҲУРМАТ

ИККИ студент — бўлажак медиклар — институт дарвозасидан кириб борар эдилар. Улардан бири қаршидан келаётган кекса профессорни кўриб, ўзини одоб билан четга олди ва кўксига қўлини қўйиб салом берди. Иккинчи студент эса нима учундир профессорни кўрмаган кишидай, кеккайиб индамасдан ўтиб кетаверди. Унинг бу қилиғидан энсаси қотган ўртоғи жаҳл билан сўради:

— Нега устозга салом бермадинг?

— Мен ундан хафаман!

— Қизиқ сўзни айтдинг-ку! Ахир студент ўз устозидан хафа бўлиши мумкинми?

— Хафа қилгандан кейин хафа бўламан-да!

Шунча берган таълим ва билимларини унитиб-а?

— Берса нима бўлипти! Билим бергани учун пул оладида.

Савол берувчининг ранги ўчиб кетди. Ғазаб унинг лабларини титратди. Дилида ўз ўртоғига нисбатан тўсатдан қўзғолган нафрат алангаланди, лекин ўзини босиб олиб яна сўради:

— Нимадан у сени хафа қилган эди?

— Унинг фанини сувдай ичиб, шеърдай ёдлаб имтиҳон топширгани кирган эдим, йиқитиб юборди.

— Нимани айтиб беролмадинг?

— Қоннинг шаклий элементларини текшириш усулини.

— Демак, айб ўзингда экан-да. Сен билмасанг у гуноҳкорми?!

— Тушун. У мени атайлаб шундай қилаяпти. Бир эмас, икки эмас, тўрт марта имтиҳон топширгани келдим. Ҳар сафар шу саволни беради ва ҳар сафар «билмайсан» дейди. Бу ҳам етмаганидай «амалий ишга чиқиб район касалхонасига борганингизда бу жуда керак бўлади», деб кишини хуноб қилади. Худди касалхонанинг иши шу «шаклий элементларга» боғланиб қолгандай.

— Унинг гапи ҳақ. Демак, у сенинг келгусидаги обрўйинг ҳақида ўйлабди.

— Ҳар ким ўз обрўсини ўзи топади. Биттагина саволни пеш қилиб тўрт марта йиқитиш инсофданми?

— Шундай қилиб, ҳали имтиҳон топширмадингми?

— Топширдим. Ҳа деб келавериб жонига тегдим шекилли, доцентига ҳавола қилди. Толеимга профессор қайси масалада мени йиқитганини у билмас эди. Бошқа саволларга жавоб бериб, ўтиб кетдим.

— Менимча муаллимларимиз бизнинг билимимизни пухталаш, чуқурлаштириш учун шундай қаттиқ талаб қиладилар. Бунинг учун улардан хафа бўлиб, тескари қараш эмас, аксинча миннатдорчилик изҳор қилмоғимиз зарур. Сенинг ва менинг бошимизга фан булоғидан билим олиб қуяётган кишилар бизни қанчалик хафа қилмасинлар, биз уларга ҳурмат ва муҳаббатимизни, шогирдлик бурчимизнинг энг баланд чўққисига кўтармоғимиз керак. Ёши улуғ бир кишига — билим берувчи устозга ҳурматсизлик кўрсатиш ўтакетган пастликдир.

Улар қолган йўлни бирга ўтолмадилар. Ажралишиб кетдилар.

Бу суҳбат бундан тўрт йил аввал бўлган эди.

* * *

ВРАЧ Фозил Рихсиев (исм ва фамилиялар ўзгартирилган) профессорга салом бермаган студент институтни тамомлаб темирйўлдан узоқдаги бир район касалхонасига ишга келди. Ундан олдин бу касалхонада жуда зўр тажрибали бир врач кўп йил ишлаган ва пенсияга чиқиб, Қозонга кўчиб кетган эди. У касалхона ишларини яхши уюштирган. Ҳатто деярли ҳамма анализларни қилса бўладиган каттагина лаборатория ҳам ташкил қилган ва унда текшириш ишларини ўзи олиб борган эди. Буни кўриб Рихсиев жуда суюнди.

Кунлардан бир кун касалхонага жуда оғир аҳволдаги бир беморни узоқ қишлоқдан келтирдилар. Рихсиев унинг касали нимадан иборат эканини аллақачон аниқлаган бўлса ҳам даволаш масаласида мустақил иш кўришдан чўчиди. Чунки бемор шу қадар озиб, кучдан кетган эдики, бирорта дорини нотўғри бериб қўйиш билан уни ҳалок қилиш ҳам эҳтимолдан йироқ эмас эди. Шунинг учун шаҳардан санитария самолёти ва консультант чақирди. Жавоб телеграммасида «консультант эрталаб учади, касалнинг ҳамма анализларини тўғрилаб қўйинг» дейилган эди. Бу топшириқ Рихсиевга тўсатдан ялонғоч баданга совуқ сув тегиш таъсирини берди. Турган гап, биринчи навбатда, консультант қон анализини талаб қилади. Аксига лаборантка онасини кўриш учун беш кунга рухсат олиб, шаҳарга кетган эди.

Рихсиев руҳан қийналди. Кечаси билан ўтириб лабораторияга хос китобларни кўрди. Лекин ихтиёрида бўлган китоблардан истаган нарсасини топа олмади. Шундай бўлса ҳам китобларни яна қайтадан титди. Институтда ўқиганларини ёдига туширишга уринди. Эрталаб туриб ҳамма анализлар учун бемордан қон олди. Тахминий қилинган текширишлар яхши натижа бермади. У қон текширишни билмас эди. Ана шу маҳал ўз домласини эсга олди. Кекса профессорнинг «амалий ишга чиққанингизда керак бўлади» деган сўзлари қулоқлари остида такрорлангандай бўлди. Шундай қийин фурсатда кутилмаган иш юз берди. Беш кун муҳлатга кетган лаборантка онасининг соғлиғини билиб, хотиржам бўлгач, тезда қайтиб келиб қолди.

Шундай қилиб, мушкул ўз-ўзидан ҳал бўлди. Лекин Рихсиевнинг кўнглида ўша устозининг сиймоси ўчмас бўлиб туриб қолган эди.

* * *

ОРАДАН уч йил ўтгач, Рихсиев шаҳарга врачлар съездига делегат бўлиб келди. Вақтдан фойдаланиб ўзи ўқиган институти ва ўртоқларини бориб кўрмоқчи, профессори олдида қилмишлари учун узр сўрамоқчи бўлди.

Профессорнинг кабинети эшигига яқинлашган сари унинг юраги тез-тез урабошлади. Айтишга мўлжаллаган ҳамма сўзларини яна бир марта ичида қайтариб олгач, эшикни тақиллатди. Ичкаридан бир аёл кишининг рухсат жавоби чиқди. У эшикни очиб кирганда ўрта яшар, сочлари чала ярим оқарган, лекин сарвқомат бир аёл салобат билан қараб турарди.

— Кечирасиз, менга профессор керак эдилар.

— Мен профессор.

— Йўқ, менга профессор...

— Акбархонов демоқчисиз, биламан. Афсуски, у киши энди йўқлар.

— Бошқа жойда ишлайдиларми?

— У киши яқинда... вафот этганлар.

Рихсиев ҳеч нарса деёлмади. Томоғига бир нарса тиқилиб қолгандай бўлди. Икки юзида илиқ бир нарса пастга томон ўрмалади. Тинабошлаган кўзларини аёлнинг ҳаёлчан юзларидан олдида, эшикни авайлаб ёпиб чиқиб кетди...

УСТИ-УСТИГА таҳланган гулчамбарлар ҳали тамом қуриб қолмаган қабр ёнида узоқ вақт тиз чўкиб ўлтирган Рихсиев қўрғошин қуйилгандай оғир бошини аранг кўтарди-да, ўзича эркин оқаётган ёшларини артди. Кўп мартаба такрорлаган сўзини энди овозини чиқариб айтди. «Тириклигингизда қаршингизда тиз чўкиб, узр сўрамоқ учун келган эдим. Энди қабрингиз ёнида тиз чўкиб, илтимос қиламан: мухтарам устоз сизга кўп ҳурматсизлик кўрсатдим, мени зинҳор кечиринг, афсуски сизнинг ҳар бир сўзингиз биз шогирдларингиз учун зўр билим эканини билмаган эканман!

У қўлидаги яқиндагина узилган тирик атр гуллар дастасини профессор қабри устига эҳтиётлик билан қўйди.

Ҳаким ЗОҲИДИЙ,
профессор.
(«МЕДИК» газетасидан).

Суратда: бригада бошлиғи Ҳ. Қосимов (ўртада) ўз шогирдлари А. Мирсодиқов (чапдан), Б. Ўсаров, Р. Раҳматуллаев ва Т. Маъсумовлар орасида.

М. Нуриддинов фотолари.

АГИТАТОР ҚИЗ

Санобар ҳола самоварга олов ташлайман деб турган эди, кўча эшик тақиллаб қолди. «Бу Ойниса» ҳаёлидан ўтказди у. Ҳақиқатан эшикда агитатор қиз турарди.

— Ассалому алайкўм онажон, саломат ўтирибсизми?

— Худди ўзинг кўриб турганингдек қизим, фақат озгина зерикиб турган эдим, жуда яхши келиб қолдинг, — деди кампир Ойнисани уйга бошлар экан.

Агитатор ҳол аҳвол сўрашгач дунё янгиликларидан, мамлакатимизда, шаҳримизда рўй бераётган ажойиб ўзгаришлар ҳақида содда тил билан ҳикоя қилиб берди.

Ойниса шу кеч яна икки хонадонда бўлди.

Октябрь районининг Навоий кўчасидаги Марҳамат проезди аҳолиси бу агитатор қиздан жуда миннатдор. Ойниса фақат сайлов кампаниялари ва байрамлардагина эмас, balki ўзига бириктирилган хонадонларда доимий суратда бўлиб туради.

«Ўқитувчи» нашриёти машинисткаси Ойниса Исамуҳамедова ўз ишига ҳам жон-дилдан ёндошади. Унинг ишидан нашриёт ходимлари жуда мамнун. Жамоатчи қиз ўз сиёсий билимини ошириш устида ҳам кўп ишлайди. У ишдан бўш вақтларида кутубхонадаги газета ва журналларни варақлаб ўқиб чиқади. Шу туфайли ҳам унинг суҳбатлари жуда қизиқарли ва мароқли бўлади. Нашриёт комсомол ташкилоти бу қизни агитаторликка тавсия этиб жуда яхши иш қилган.

М. ТУРОБОВ.

ПОЙТАХТИМИЗ ОБОД ВА ОЗОДА БЎЛСИН

ШАРАФЛИ БУРЧИМИЗ

(ОКТЯБРЬ РАЙОН СОВЕТИНИНГ СЕССИЯСИДАН)

Халқ қудратидан кучли, халқ иродасидан мустаҳкам яна нима бор? Халқ иродаси билан юрт обод бўляпти: кўркам шаҳарлар, бири-биридан шинам кўпқаватли уй-жойлар ва маданий-маиший бинолар қад кўтаряпти. Янги-янги равон кўчалар, хиёбонлар, боғроғлар яратиляпти.

Узоққа бормай, пойтахтнинг биргина Октябрь райони территориясининг бундан беш-олти йил илгариги қиёфасини кўз олдингизга келтириб кўринг-чи! Шу қисқа муддат ичида амалга оширилган ишларни, қад кўтарган уй-жой бинолари, янги кўчаларни бирма-бир санаб ўтишга ҳожат бўлмаса керак. Чунки йил ўтган сайин бу район кўз ўнгимизда яшариб боряпти, фақат етти йилликнинг сўнгги йили давомида уй-жой қурилиши учун 1 миллион 704 минг сўм сарфланди. Ўнлаб янги уй-жой, маданий-маиший бинолар қад кўтариб район ҳуснига ҳусн қўшилди.

Лекин уй-жойлар қуриш, кўчалар очиш, хиёбонлар яратиш бошқа-ю, улардан фойдаланиш, покиза сақлаш бошқа. Афсуски, шундай бўлмаяпти. Кўпинча яшаб турган ҳовлиларимизнинг озода бўлиши учун қайғурамиз-у, лекин ўзимиз яшаб турган уй-жой бинолари атрофи ва кўчаларимизни озода тутишга эътибор бермаймиз.

Тошкент шаҳар партия комитети ва меҳнаткашлар депутатлари шаҳар Совети пойтахтимиз жамолини янада кўркам бўлиши учун қайғуриб, «озодалик ойлиги» эълон қилганлигининг боиси ҳам шунда. Тўғри, бу қарор озодаликни ўзига одат қилиб олган, ўз шаҳри ёки маҳалласи ҳуснининг шайдоси бўлган минглаб тошкентликлар қалбидан жой олди. Озодаликка эътибор ҳар бир кишининг вазифаси бўлиб қолди. Шунинг учун ҳам Октябрь районидаги Гуричариқ, Янгишаҳар, Социализм ва Илғор маҳалла меҳнаткашлари атроф маҳалла аҳолиларига мурожаат қилиб, бундай хайрли ишдан ҳеч кимнинг четда қолмаслигини талаб қилишди.

Район территориясини озода сақлаш учун олиб борилаётган умумхалқ курашига кўплаб саноат корхоналарининг коллективлари ва маҳаллалар аҳолиси жалб қилинди. Озодалик ойлиги қизитиб юборилди. Бир неча бор шанбаликлар ўтказилди. Бу умумхалқ ишида, айниқса, 159-қурилиш трестининг бинокорлари, 142-автобазанинг жонкуяр коллективи ва бир қатор маҳалла аҳолиси актив қатнашишмоқда. Уларнинг ҳимматлари туфайли кўпгина кўча ва майдонлар яна ҳам саришта, яна ҳам кўркам бўлди. Ариқлар тозаланди. Фабрика, завод территориялари тартибга келтирилди.

Лекин, бу билан чегараланиб қолмаслик керак. Ҳар бир шаҳарлик бундан кейин ҳам озодаликни сақлашни кундалик одати деб билиши, кўпчилик меҳнатини қадрлаши керак. Шаҳримиз ҳуснига доғ тушираётган, ариқларимизни чиқиндилар билан булғатаётган баъзи кишиларни тартибга чақириш ҳаммамизнинг вазифамиз бўлсин.

Қизиғи шундаки, пойтахтликларнинг кўпчилиги озодалик учун озми-кўпми ҳисса қўшаётган айни шу кунларда, бу муҳим ишга эътибор бермаётган, кўриб-кўрмасликка олиб, томошабин бўлиб келаётган кишилар ҳам учрамоқда, 127-автобаза ва «Узглавсбит»га қарашли профессионал техника билим юрти территориялари, катта Олмазор кўча трассаси ҳамон санитария қоидаларига жавоб бермайди. Бу кўчада яшовчи хонадонлар уйларидан чиққан чиқиндиларни шу кўчадаги ариққа ташлашга одатланиб қолишган. Шунингдек, Янги турмуш (раиси Исмоилов). Комсомол (раиси Нигмонов), «Қизил Ўзбекистон» (раиси Алихўжаев) каби бир қатор маҳалла комитетлари ҳам ўз территориялари озодалиги учун етарли қайғуришмаяпти. Улар «Саночистка» билан шартнома тузмаганликлари оқибатида маҳалла кўчаларида ва уйларнинг муйилишларида ахлатлар тўпланиб қолмоқда. Юқорида номлари келтирилган ташкилот раҳбарлари ҳамда маҳалла комитетлари раислари нима учун кўчаларимизни ҳам ўз ҳовлиларидек шинам, озода бўлиши учун қайғуришмасикин.

Бир вақтлар эрта саҳардан туриб, ҳар бир хонадон кўча-куйларга, эшик олдиларига сув сепиб, супуриб-сидириб қўярди. Кўчаларимизга, ариқ сувларимизга гард туширмасдик. Ҳар ким ўз виждони олдида жавобгар эди. Ўша вақтларда пастқам уйларда яшаб, лойи тиззага урадиган кўчаларни тоза сақлаган ота-боболаримизнинг яхши одати қани?

Озодалик ойликлари ўтаверади. Лекин, озодаликка эътибор бизнинг ҳар кунги ишимиз бўлиши керак. Шаҳаримизнинг ҳар бир граждани ўз шаҳри, ўз маҳалласи территориясининг озодалиги учун жон куйдириши, шаҳар ҳуснини учун олиб борилаётган умумхалқ ишига ҳисса қўшиши керак.

Сессияда доклад қилган район ижроия комитетининг раиси С. Норқўзиев ва музокарада қатнашган кўпгина депутатлар сессия қатнашчилари эътиборини ана шу масалага жалб этишди. Депутатлардан район халқ маорифи бўлимининг мудири Сайдаҳмедов, бадиий буюмлар фабрикасининг ишчиси Юнусова ўртоқлар айниқса, Бекзод, Уйғур, Шомаҳмудов, Уста Олим, Максим Горький кўчалари кўп вақтдан буён ремонт талаб бўлиб қолганлиги, бу эса аҳолининг ҳақли шикоятига сабаб бўлаётганлигини алоҳида таъкидлаб ўтишди.

Сессия район территориясини ободонлаштириш ва озодаликни таъминлаш юзасидан тегишли қарор қабул қилди.

Халқаро аҳвол

ТАСС ТЕЛЕГРАММАЛАРИДАН

РУМИНИЯДАН ОЛИНГАН ЯНГИ ХАБАРЛАР

БУХАРЕСТ. Мамлакатнинг химия саноати маҳсулот ишлаб чиқаришни шу йилнинг охиригача 1964 йилдагига нисбатан 22 процент кўпайтиради. Йирик комбинатларда ва саноат марказларида янги цехлар ва заводлар ишга туширилганлиги натижасида маҳсулот чиқариш айниқса кўп оширилди. Маҳсулотларнинг хили кўпайтирилди. Синтетик каучук, донадор ўғитлар, стирол ва полистирол, синтетик тола, похолдан целлюлоза ва маҳсулотнинг бошқа кўпгина янги турларини саноат миқёсида ишлаб чиқариш биринчи марта ўзлаштирилди.

* * *

БУХАРЕСТ. Румыния қишлоқ хўжалиги олий кенгаши янги беш йилликда қишлоқ хўжалигига ажратилган капитал маблағларни тақсимлаб берди. Давлат фондларидан қишлоқ хўжалигига 35 миллиард лейдан зиёдроқ, яъни ўтган олти йилликнинг йилларидагига қараганда 1,6 баравар кўп маблағ ажратилади. Бу маблағ Румыниянинг 1938 йилдаги бутун бюджетига баробардир. Тракторлар, қишлоқ хўжалик машиналари, ўғитлар, бинокорлик материаллари ишлаб чиқарадиган саноат корхоналарига 9 миллиард лей чамаси капитал маблағ ажратилади. Бундан ташқари, қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариш кооперативлари ўз фондларидан 15 миллиард лейдан кўпроқ маблағ ажратадилар.

Яқин беш йил ичида қишлоқ хўжалигига 3,5 баравар кўп химиявий ўғит берилади. Бу эса қўшимча равишда 1,7 миллион тонна буғдой ва 2 миллион тонна маккажўхори олишга имкон беради.

КАСАБА СОЮЗЛАРИНИНГ ҲАМКОРЛИГИ

СОФИЯ. Югославия касаба союзлари иттифоқи марказий кенгашининг делегацияси Болгария касаба союзлари марказий кенгашининг таклифига биноан, дўстлик визити билан Болгарияда меҳмон бўлди. Меҳмонлар бир қанча шаҳарлар, қишлоқлар, саноат корхоналари ва бошқа корхоналарни, маданий муассасаларни бориб кўрдилар, ишчи ва касаба союз арбоблари билан учрашдилар, болгар халқининг социалистик жамият қуришдаги муваффақиятлари билан танишдилар. Бу иккала касаба союз марказлари делегацияларининг учрашувлари ва суҳбатлари ғоят самимий ва ишчанлик вазиятда ўтди.

СССР БИЛАН БИРЛАШГАН АРАБ РЕСПУБЛИКАСИ УРТАСИДА САВДО МУНОСАБАТЛАРИ

ҚОҲИРА. СССР ташқи савдо министри Н. С. Патоличев Бирлашган Араб Республикаси ҳукуматининг таклифига биноан бу ерга келди.

«Алжумҳурия» газетасининг Совет Иттифоқи билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги савдо муносабатларига бағишланган мақоласида ҳар иккала мамлакат ўртасидаги савдо обороти тўхтовсиз ўсиб бораётганлиги қайд қилинмоқда. Ҳозир амалдаги савдо битими тузилганидан бери, деб ёзади газета, СССР билан Бирлашган Араб Республикаси ўртасидаги савдо обороти 80 процент кўпайди ва янада ўсишда давом этмоқда.

ВЬЕТНАМДАН ҚЎЛИНГНИ ТОРТ!

Н. Меламед чизган расм.

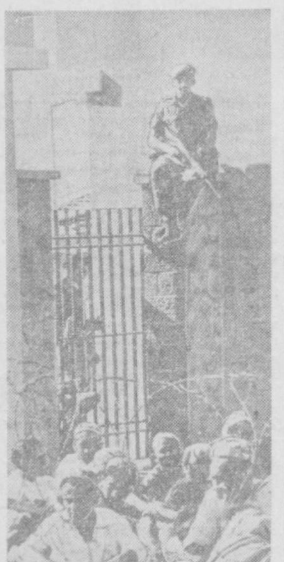

АДЕНДА ёлланма полиция кучлари инглиз мустамлакачи қўшинлари ёрдамида ўз миллий ҳуқуқи ва мустақиллиги учун курашаётган мамлакат халқига нисбатан террор уюштирмоқда. Оммавий равишда қамоққа олиш авж олган. Суратда: қамоққа олинган кишилар.

ЮПИ—ТАСС фотоси.

ПЕНТАГОН НИМА?

Кўпгина газетхонлар Америкадан бериладиган хабарларда тез-тез тилга олиниб турадиган Пентагон тўғрисида батафсил маълумот беришни сўраганлар. Қуйидаги мақола ана шу саволга жавоб тариқасида босилди.

Потомак дарёсининг ўнг қирғоғида, шу районни АҚШ пойтахти Вашингтон маркази билан боғловчи икки кўприк ўртасида бетон ва тошдан қурилган беш қиррали улкан бино жойлашган. Аниқроқ қилиб айтганда, бу бир эмас, балки бешта беш қаватли беш бурчакдан иборат бўлиб, улар ёнма-ён жойлашган ва бир-бири билан кўндаланг корпуслар орқали туташган. Ўнлаб километр коридор ва 7000 кабинетга эга бўлган бу кулранг улкан бинонинг оғирлигидан ер майишиб кетгандек кўринади. Иккинчи жаҳон уруши йилларида қад кўтарган бу бино жойлашган ернинг «шайтон жаҳаннам» деб аталиши ҳам бежиз эмас.

Дунёда энг катта маъмурий бино, АҚШнинг раҳбар ҳарбий ташкилотлари жойлашган Пентагон (грекча — «беш бурчак») ана шундай. Архитекторларнинг фикрича бу бинодаги ҳамма нарса тасаввурни ҳайратда қолдириши керак. 13,6 гектар ерни эгаллаган бу комплекс шунчалар каттаки, унинг бешта асосий секторининг ҳар бирига АҚШ конгресси биноси бемалол жойлашиши мумкин. Бу бино бағрида ҳар куни 25 мингдан ортиқ ҳарбий ва граждан ходимлар хизмат қилади.

Кишилар чумолидек тинмай кириб-чиқадиган бу улкан бино АҚШ мудофаа министрлиги аппарати ва унга қарашли бўлган муассасаларнинг фақат ярмисинигина ташкил этади. Министрликнинг ҳарбий муассасалари бундан ташқари Вашингтон ва унинг атрофидаги бир қанча бошқа биноларни ҳам ишғол қилган.

АҚШ мудофаа министрлиги ҳарбий министрлик, денгиз министрлиги, авиация министрлиги, шунингдек, юзлаб ҳар хил бошқармалар, кенгашлар, комитетлар, бюролар, бўлимлар ва шунга ўхшашлардан иборатдир. Ҳозирги мудофаа министри Роберт Макнамара ўзига ишониб топширилган идора билан биринчи марта танишиб чиққанида, ҳаяжон ичида «бу чакалакзор, чакалакзорнинг ўзи!» деб бекорга айтмаган бўлса керак.

Қонун бўйича мудофаа министри лавозимида оддий граждан туриши керак. Бу киши қоида бўйича финанс капиталининг магнатлари қўйиб қўйган вакил бўлади. Шу маънода ҳозирги министр Роберт Макнамара ҳам граждан вакилидир. У 1961 йил январида, Пентагонга келмасидан олдин Форд автомобиль компаниясининг президенти эди. Ундан олдинги 7 та вазирлардан кўра мазкур лавозимда узоқ туриб қолган Макнамарани «Тайм» журнали «муҳимлиги жиҳатидан ушбу лавозимни ҳукуматда иккинчи лавозимга (президентлик лавозимидан кейин — А. К.) айлантирган ва ушбу муассаса тарихида энг кучли ва энг яхши мудофаа министри» деб атади. Мудофаа министрлиги доирасида штаблар бошлиқлари Комитети алоҳида ўринни ишғол этади. Бу комитетга унинг раисидан ташқари армия штабларининг, Ҳарбий ҳаво кучлари, Ҳарбий Денгиз Флоти бошлиқлари, шунингдек, денгиз пиёдалари корпусининг қўмондони, яъни қуролли кучлар турларига амалда қўмондонлик қилувчилар киради. Америка ҳарбийларининг агрессив планлари ана шу комитетда конкрет ишлаб чиқилади.

Конституцияга мувофиқ қуролли кучларнинг олий бош қўмондони АҚШ Президенти ҳисобланади. Шунинг учун Пентагоннинг бирон бир муҳим қадами президентнинг тасдиғидан ўтмай туриб амалга оширилмайди.

Пентагон биносида мудофаа министри, қуролли кучлар айрим турлари министрлари, штаб бошлиқлари, Комитет аъзолари ва бу ташкилотларнинг жуда кўп амалдорлари кабинетларидан ташқари, НАТОга кирувчи мамлакатлар штаби вакиллари хоналари ҳам жойлашган. Мазкур иншоатнинг ертўлаларида машина-ҳисоблаш станциялари ва АҚШ қуролли кучларидаги барча шахсий составнинг архивлари жойлашган. Ундан ҳам пастроқда, 40 фут чуқурликда, Пентагон остида АҚШ қуролли кучларининг команда пункти яширинган. Ана шу пунктдан туриб Пентагон корчалонлари исталган бир вақтда ер шарининг Америка қисмлари турган исталган бурчаги билан алоқа боғлаши мумкин. Бинобарин улар жаҳон уруши чиққудек бўлса, ана шу ердан туриб ҳарбий операцияларга раҳбарлик қилмоқчи бўладилар.

Ҳозирча Пентагон кичкинагина шаҳарча ҳаётини кечириб турибди. Унинг сон-саноқсиз коридорларида ҳарбий полиция патруллари санғиб юрибди, тепаси берк кенг пассажда магазинлар савдоси қизғин. Банк ва полиция суди ҳам шу ерда. Шу йил апрель ойининг бошларида молия министрлигининг агентлари мудофаа министрлиги ва АҚШнинг бошқа ҳарбий ташкилотларида иш олиб борган махфий қимор ташкилотида қатнашганлари учун давлат хизматчиларидан 50 кишини қамоққа олганлиги фактини назарда тутганда Пентагондаги бу муассаса ҳам ортиқча эмаслиги маълум бўлади.

Пентагон сўзи қуролланишни авж олдириш, милитаризм ва ҳарбий авантюралар символи бўлиб қолди. Ҳарбийларнинг АҚШ ички ва ташқи сиёсатига ўтказаётган ҳаддан ташқари таъсирининг борган сари ўсаётганлиги Америка жамоатчилигини анчадан бери жиддий ташвишга солиб келмоқда. АҚШнинг Кореядаги қонли авантюрасидан илгариёқ бир группа кўзга кўринган олимлар, ёзувчилар ва жамоат арбоблари, улар орасида ҳозирги замон фани корифейларидан бири Альберт Эйнштейн ҳам бор эди, америка халқига қилган мурожаатларида шундай деб ёзган эдилар: «Иккинчи жаҳон урушидан сўнг Американинг давлат ва ижтимоий ҳаётига ҳарбийлар таъсир ўтказиши тенденцияси очиқ-ойдин кўринмоқда». Кейинги йилларда бу тенденция яна ҳам кучайди. «Сенат минбаридан туриб Америка халқига айтаманки, — деб огоҳлантирган эди бизнинг кунларда сенатор демократ Уэйн Морзе, — ҳарбий қудратга нисбатан ҳушёр бўлинг. Америка ҳарбийларининг мамлакат сиёсатига ўтказаётган ва ўсиб бораётган хавфли таъсирига нисбатан ҳушёр бўлинг».

Пентагон давлат ичидаги ўзига хос давлатга ўхшайди. Америка Қўшма Штатларидаги 12 миллион гектардан ортиқ ер ва бошқа мамлакатлардаги бир миллион гектардан ортиқ ер унга қарайди. Ҳар бир штатда Пентагон ўзининг ҳарбий лагерига, иншоотларига ва корхоналарига эгадир. Дунёнинг 30 дан ортиқ мамлакати территориясига жойлашган юзлаб Америка ҳарбий базалари ер шарини ўраб олган.

АҚШ ҳукумати ҳарбий мақсадлар учун ҳафтасига бир миллиард доллардан ортиқ маблағ сарфлайди. Бу ҳукумат томонидан социал таъминот, соғлиқни сақлаш, илм олиш, моддий турмуш ва уй-жой қурилиши кабиларнинг ҳаммасига сарфланаётган харажатдан 9 баравар кўпдир.

Вашингтон журналисти Жулиус Душанинг маълумотларига қараганда, АҚШ ҳарбий машинаси умумий қиммати 170 миллиард доллардан зиёд бўлган қурол-аслаҳа, базалар, ҳарбий иншоотлар ва бошқа моддий воситаларга эгадир. Бу ғоят катта сумма Англиядек бир мамлакатнинг ҳар йилги ялпи миллий маҳсулоти қимматидан икки баравар кўпдир.

Расмий маълумотларга қараганда, АҚШ Мудофаа министрлиги 1964 йил охирида 3.750 минг хизматчига эга бўлган. Ўшандан бери уларнинг сони ўсган, албатта. АҚШда ҳарбий маҳсулот ишлаб чиқариш билан бевосита ва билвосита банд бўлган кишилар сони 4 миллионга яқиндир. 1963 йилда ҳарбий саноатда банд бўлишлик даражаси етти штатда ишлаб чиқарувчи саноатдаги умумий банд бўлишга нисбатан 20 (Аризона штати) билан 30 процент (Канзас штати) ўртасида бўлган. Фред Кукнинг ҳисобларига қараганда Американинг Лос-Анжелосдек йирик шаҳрида ишлаб турган кишиларнинг иш билан банд бўлишлиги бевосита ёки билвосита қуролланишни давом эттириш ва ҳарбий харажатларга боғлиқдир.

Америка Қўшма Штатлари ҳаётида Пентагон ўз муҳрини босмаган бирорта соҳани топиш қийин. 1945 йилдан сўнг, яъни атом бомбаси, радиолокаторлар ва реактив двигателларни келтириб чиқарган урушдан сўнг АҚШнинг ҳарбий тадқиқотлар учун сарфлаётган харажатлари 20 баравардан зиёд кўпайди. 1963 йилда мудофаа министрлигининг фақат илмий тадқиқот лабораторияларида 100 мингга яқин граждан шахслари ва 47 мингдан ортиқ ҳарбий мутахассислар ишлаб турган. АҚШнинг ҳарбий ва космик программалари устида мамлакатдаги инженерлар ва илмий ходимларнинг тўртдан уч қисми ишламоқда.

Америка журнали «Сэнити»нинг таъкидлашича, Пентагон ўз фаолиятида суянаётган энг асосий куч қурол-яроғ ишлаб чиқаришга ихтисослашаётган йирик корпорациялардир. Қурол-яроғ ишлаб чиқариш билан банд бўлган Пентагон ва концернлар шундай бир «ҳарбий-саноат комплекси» (ҳарбий раҳбарларнинг қуролланиш ҳисобига бойиётган энг йирик монополиялар билан иттифоқи)ни ташкил этадики, унинг ҳаддан ташқари таъсирининг хавфли эканлигини собиқ президент Эйзенхауэр ҳам огоҳлантириб ўтган эди. «Ҳам иқтисодий, ҳам сиёсий ва ҳатто маънавий соҳаларда ҳар бир шаҳарда, ҳар бир штатда, федерал ҳукуматнинг ҳар бир муассасасида сезилиб туради бу таъсир» — деган эди у чуқур ташвиш билан.

Бу мудҳиш иттифоқда Америка ҳарбий раҳбарлари билан АҚШ йирик монополияларининг раҳбарлари ўртасидаги шахсий алоқалар анча катта роль ўйнайди. Пентагоннинг ялоқи хизматчилари у ёки бу монополияга иложи борича кўп хизмат кўрсатиб, отставкага чиққанидан сўнг уларга ана шу компанияда Потомак қирғоғидагига қараганда анча юқори маош тўлаш гарантияланади. Жулиус Душа ўзининг «Қурол-яроғ, пул ва сиёсат» деган китобида 100 та етакчи ҳарбий монополиялардаги раҳбарлик лавозимларида Пентагоннинг бир ярим мингдан ортиқ собиқ арбоблари ишлайди, деб эслатиб ўтади.

АҚШ сиёсатининг агрессивлиги — Пентагон ва унинг корчалони Макнамаранинг Қўшма Штатлар ташқи сиёсатини белгилашга нисбатан кучайиб бораётган таъсирининг бевосита натижасидир. АҚШнинг Жануби-Шарқий Осиёдаги ҳарбий қувватининг ўсиб бораётганлиги, Вьетнамдаги агрессив ҳаракатларнинг кенгаяётганлиги — буларнинг ҳаммаси социализмга, миллий-озодлик ҳаракатига қарши, мустақиллик ва озодлик учун курашаётганларга қарши курашда Америка монополистик капитали қўлидаги қурол бўлган ҳарбийлар гапига Оқ уйда эътибор билан қулоқ солинаётганлигидан далолат беради.

А. КИСЛОВ,
(ТАСС).

Х А Ш А Р

Кўчалар, йўлкалар, хиёбонлар, маданият ва истироҳат боғлари, кўзингизнинг нури тушадиган бинолар қанчалик озода ва кўркам бўлса, шунчалик баҳри-дилингиз очилади, кайфиятингиз чоғ бўлади. Шаҳримизни ана шундай обод ва кўркам бўлиши сиз билан бизнинг ҳафсаламизга, дид-фаросатимизга, унга бўлган муҳаббатимизга боғлиқ. Шунинг учун ҳам шаҳримизда озодалик ойлиги қизғин ўтаяпти. Ўтган якшанбада ҳам минглаб меҳнаткашлар хашарда қатнашдилар.

Шу куни ўз шаҳри ҳуснининг шайдолари-барча тошкентликлар билан бир қаторда Киров районидаги саноат корхоналарининг коллективлари, маҳалла жамоатчилиги ўрта ва олий ўқув юртларининг студентлари ҳам эрта тонгдан бу хайрли ишда актив қатнашишди. Мана, райондаги Энгельс кўчаси. «Юлдуз» фирмасининг юздан ортиқ ишчилари бир тан-бир жон бўлиб кўчанинг ҳуснини бузиб турган чиқиндиларни тозалаб, ариқларни тартибга келтириб қўйишди. Ремонт-экскаватор заводининг жонкуяр ишчилари шу куни Уста Ширин кўчасининг озодалигини таъминлашда алоҳида ўрнак кўрсатишди. Чунки завод ишчилари бу кўчадан деярли ҳар куни ўз корхоналарига қатнашади.

Шунингдек алоқа институти ва техникумининг студентлари, 43., 70 ва 12-ўрта мактабларнинг ўқувчилари Урицкий ва Қорамурт кўчаларини ва ариқларни тозалашди.

Янгиариқ, Войтинцев маҳалла меҳнаткашлари бу хайрли ишда бошлаган ташаббусдан ҳар қанча ўрнак олса арзийди. Бу маҳаллаларда яшовчи ҳар бир хонадон фақат ойлик давомидагина эмас, балки кўча, ҳамда эшик олдиларини ҳар куни супуриб-сидириб, сув сепиб туриш, ариқлардаги зилол сувларни озода бўлишини таъминлашни ўзлари учун одат қилиб олишган.

Шу куни райондаги 50 дан ортиқ кўчанинг озода ва кўркамлигини таъминлашда мингдан ортиқ аҳоли қатнашди. Район коммунал хўжалиги ва саноат корхоналаридан ажратилган 30 га яқин автомашина хашарчилар хизматида бўлди.

Суратда: пойтахтимизнинг Навоий кўчасидаги китоб пассажи ходимлари хашарда иштирок этмоқдалар.

М. Нуриддинов фотоси.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

28 ДЕКАБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.00 — **Телевизион янгиликлар,** 18.20 — **Қўғирчоқ фильм** (болалар учун), 18.30 — **Меҳнатни илмий асосда ташкил этиш,** 18.45 — **Янги йил ҳақида,** 19.20 — **Узоқ юлдуз нури** номли бадиий фильмнинг 1-серияси.

20.30 — **Эшиттиришлар программаси.**

Ўзбек тилида: 20.35 — **Телевизион янгиликлар,** 20.50 — **Афсона ва куйлар,** 21.30 — **Жаҳон ҳафта ичида,** 21.45 — **Ёрқин ҳаёт** тележурнали.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 18.10 — **Усталар шаҳри** (телевизион бадиий фильм).

Ўзбек тилида: 19.20 — **Андреа ва сеҳрли ёнғоқ** (болалар учун), 19.55 — **Тошкент янгиликлари,** 20.05 — **Обида, Ёшлик ўтиб кетмайди** (телефильмлар).

Рус тилида: 20.25 — **Қутб юлдузи тепамизда** (ҳужжатли фильм), 20.55 — **Тошкент янгиликлари,** 21.05 — **Фредерик Жолио Кюри** (ҳужжатли фильм), 21.25 — **Поход маршн** (телеспектакль).

ТЕАТР

ҲАМЗА НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/XII да **Юлдузлар жамоли,** 29/XII да **Қутлуғ қон.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 28/XII да **Қари қиз,** 29/XII да **Гули сиёҳ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — 29/XII да **«Юность» цирк коллективи гастроллари ва «Арслонлар»** аттракциони.

КИНО

Буни унутманг — НАВОИЙ номли (кундуз ва кечқурун).

Жазирама июль — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ», «МОСКВА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун), САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 11, кундуз 1, 3 ва кеч 9.15 минутда).

СВЕРДЛОВ НОМЛИ КОНЦЕРТ ЗАЛИДА

28 декабрь кундуз соат 3 да 7-11-синф ўқувчилари учун музикали лекторий абонементи бўйича:

«М. И. Глинка — рус классик музикаси асосчиси»

деган темада

И К К И Н Ч И

концерт-лекция

Лектор — музикашунос **А. Саидов.**

Концертда ўзбек давлат филармониясининг симфоник оркестри, фортепьяно триоси ва солистлар қатнашади.

Абонементлардан ташқари билетлар Концерт зали кассасида кундуз соат 2 дан ва районкассаларда соат 12 дан сотилади.

«ЁШ ГВАРДИЯ» КИНОТЕАТРИ

мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида

БОЛАЛАР ФИЛЬМЛАРИ

кинофестивалини

УТКАЗАДИ:

29, 30, 31/XII да — **Олтин ғоз.**

1, 2, 3/I да — **Қизча ва акс садо.**

4, 5/I да — **Аёзбобо.**

6, 7/I да — **Қор эртаги.**

8, 9/I да — **Тош гул.**

Сеанслар эрталаб соат 10, 11.45 минут, кундуз 1 ярим ва 3.15 минутда бошланади.

Кинотеатр фойесида — катта чароғон арча.

Кундузги сеанслар олдидан: учрашувлар, суҳбатлар ўтказилади, мактаб ва клубларнинг ҳамда кинотеатр мактаб активи бадиий ҳаваскорларининг концертлари қўйилади, спорт жамиятлари ёш командаларининг (бокс, қиличбозлик, акробатика бўйича) намуна чиқишлари уюштирилади.

Оммавий ўйинлар, қушиқлар, танцалар, аттракционлар бўлади.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

мактаб ўқувчиларининг каникул кунларида

30, 31 декабрда ва 1 январдан 10 январгача

„ЦИРКДА АРЧА“

«ЁВУЗ ҚАРОҚЧИ БАРМАЛЕЙ» деган комик цирк пантомимаси.

Томошалар кундуз соат 12, 3 ва кеч 8 да бошланади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА») — Орган Ташкентского обкома, горкома КП Узбекистана, областного и городского Советов депутатов трудящихся.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — 29004, Редактор ўринбосарлари — 25885, 26232. Масъул секретарь — 34808. Пропаганда, адабиёт ва санъат бўлимлари — 31936. Партия турмуши — 25811, Саноат, транспорт ва қурилиш, ахборот ва спорт бўлимлари — 33786. Қишлоқ хўжалиги, фан, мактаб ва олий ўқув юртлари бўлимлари — 29040. Совет ишлари, маиший ва шаҳар хўжалиги бўлими — 28761. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 34048. Эълонлар бўлими — 28142. Коммутатор — 30249 дан 30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Р. 10946. ИНДЕКС 64969 Нашр. № 1921.